

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU SŁUPSKIEGO**

z dnia ..... 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Słupskiego na lata 2026 – 2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684), art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.), po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2026 – 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Słupskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Powiatu Słupskiego
z dnia ..... 2026 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2026-2030

SŁUPSK 2026

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Uwarunkowania prawne i programowe	6
2. Charakterystyka Powiatu	13
3. System wsparcia	22
4. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych	28
5. Wyzwania lokalnej polityki społecznej	36
5.1. Rodzina i dziecko	36
5.2. Niepełnosprawność	39
5.3. Sytuacja osób starszych	43
5.4. Aktywizacja zawodowa	45
5.5. Osoby i rodziny w kryzysie	47
6. Cele, priorytety i kierunki działań	51
Obszar 1. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny	53
Obszar 2. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami	57
Obszar 3. Aktywna polityka senioralna	60
Obszar 4. Wysokie kompetencje mieszkańców na rynku pracy	62
Obszar 5. Rozwój systemu wsparcia osób i rodzin w kryzysie	66
7. Zarządzanie realizacją strategii	70
7.1. Podstawowe założenia organizacyjne	70
7.2. Monitoring strategii	70
7.3. Aktualizacja strategii	71
7.4. Ramy finansowe	71
8. Usługi społeczne oraz zadania publiczne zlecane podmiotom ekonomii społecznej	73
Podsumowanie	74
Spis tabel	75
Spis wykresów	75

Wykaz najczęściej używanych skrótów

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CADdD – Centrum Administracyjne Domów dla Dzieci

COM – Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne

CUS – Centrum Usług Społecznych

DPS – dom pomocy społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS/MOPS – gminny/miejski ośrodek pomocy społecznej

MOS – Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ustce

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

POW – placówka opiekuńczo-wychowawcza

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku

PS – przedsiębiorstwo społeczne

PSRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2026-2030

ŚDS – środowiskowy dom samopomocy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku

WTZ – warsztat terapii zajęciowej

Wprowadzenie

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi główne narzędzie planistyczne polityki społecznej prowadzonej przez samorządu powiatu we współpracy z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i osobami fizycznymi. Nadrzędnym celem tych działań jest kreowanie lokalnych warunków (materialnych, instytucjonalnych, organizacyjnych, społecznych itp.) umożliwiających mieszkańcom prowadzenie satysfakcjonującego życia w różnych sferach aktywności, w szczególności rodzinnej, zawodowej, społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej, obywatelskiej i kulturalnej.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych przez powiat wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Dokument ten winien zawierać przede wszystkim ramy funkcjonalne i kompetencje podmiotów działających w systemie pomocy społecznej oraz rynku pracy, uwzględniając jednak interdyscyplinarne rozwiązania służące wczesnemu wykrywaniu sytuacji trudnych, których doświadczają osoby i rodziny zamieszkujące powiat, a także podejmowaniu działań profilaktycznych adresowanych do całej lokalnej społeczności.

Prezentowana *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2026-2030* to kompleksowy, długofalowy dokument określający cele, priorytety i kierunki niezbędnych zmian stanowiących odpowiedź na zdiagnozowane niezaspokojone potrzeby i bariery aktywności mieszkańców powiatu. Podstawą niniejszego dokumentu jest diagnoza, która jako rodzaj badania ma na celu identyfikację, opis oraz wyjaśnienie zjawisk i procesów w określonej sferze, a także opracowanie wniosków oraz wskazówek, na podstawie których będzie możliwe zaplanowanie działań zmierzających do wprowadzenia zmian w tej sferze. Diagnoza aktualnej sytuacji społecznej Powiatu Słupskiego uwzględnia czynniki determinujące warunki i jakość życia ludności, a także zewnętrzne objawy i przyczyny dominujących problemów – w ujęciu zarówno statycznym jak i dynamicznym, opisującym obserwowalne tendencje na przestrzeni co najmniej ostatnich 3 lat.

Wśród głównych źródeł danych, wykorzystanych do opracowania diagnozy, należy wskazać Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Raporty o stanie powiatu, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej i sprawozdania MRiPS-03 sporządzane przez powiat oraz gminy; sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, dane i sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku, a także inne informacje, w szczególności udostępnione przez gminy, w tym przez zespoły interdyscyplinarne oraz gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Druga główna część Strategii ma charakter wdrożeniowy. Przedstawia wizję projektowanych zmian oraz katalog niezbędnych kierunków działań, następnie zaś wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii. Należy nadmienić, że niniejszy dokument stanowi kontynuację poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obowiązującej do 2025 r. Z tego względu wiele założeń obu strategii jest zbliżonych bądź identycznych, jednak wcześniejsze idee i koncepcje znalazły w tym dokumencie okazję do twórczego rozwinięcia. Uwzględniono w tym

spojrzeniu aktualne uwarunkowania „systemowe” oraz potrzeby społeczności lokalnej w zakresie dostępu do usług społecznych.

W ramach procesu opracowania niniejszej Strategii, 5 grudnia 2025 r. w Starostwie Powiatowym w Słupsku odbyło się spotkanie warsztatowe, w którym wzięły udział osoby pracujące w różnych obszarach powiatowej polityki społecznej. Byli to przedstawiciele PCPR, PUP, OPS-ów z terenu powiatu, organizacji pozarządowych. Refleksje uczestników spotkania stanowiły cenny zasób wiedzy o powiecie i jego uwarunkowaniach, stanowiąc podstawę opracowania niniejszego dokumentu.

1. Uwarunkowania prawne i programowe

Podstawą ustroju Polski jest ustawa zasadnicza, czyli Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. W preambule Konstytucji zostały określone fundamentalne wartości, które decydują o harmonijnym funkcjonowaniu bytu państwowego: poszanowanie wolności i sprawiedliwości, współdziałanie władz, dialog społeczny oraz zasada pomocniczości (subsydiarności) umacniająca uprawnienia obywateli i ich wspólnot. Ponadto rozdział pierwszy Konstytucji RP wprowadza szereg zasad ustrojowych, wśród których należy wskazać w szczególności „demokratyczne państwo prawne, urzeczywistniające zasady sprawiedliwości społecznej” (art. 2 i 7 Konstytucji). Oznacza to, że:

- 1) władzę sprawuje naród poddający swoje organy przedstawicielskie cyklicznej legitymizacji w wolnych i powszechnych wyborach;
- 2) organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa;
- 3) ochrona słabszych ekonomicznie jednostek i grup ludności wyraża się w istnieniu odpowiednich zabezpieczeń społecznych i usług socjalnych świadczonych przez państwo i różne wspólnoty samorządowe.

Urzeczywistnianie zasady „sprawiedliwości społecznej” odbywa się w praktyce w oparciu o akty normatywne niższego rzędu, zwłaszcza ustawę z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*. W myśl art. 2 ust. 1 tejże ustawy „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Tak rozumianą działalność organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Ustawa podkreśla, iż pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, aby mogły żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ale zarazem wymaga od klientów współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Jak już zostało zasygnalizowane we wstępie, opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi, w świetle art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy *o pomocy społecznej*, zadanie własne powiatu o charakterze obowiązkowym, w ramach którego należy uwzględnić programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Ustawa precyzuje ponadto, w art. 16b pkt 2, elementy, które musi zawierać strategia. Są to:

- 1) diagnoza sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii i jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z pkt 3 powyższego artykułu, Strategia opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Obszar lokalnej polityki społecznej kształtują również inne akty normatywne w randze ustawy, wśród których należy wymienić w szczególności następujące:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych;
- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Nie sposób w tym miejscu wymienić, a tym bardziej omówić wszystkich aktów prawnych regulujących obszar lokalnej polityki społecznej. Należy jednak nadmienić, iż kluczowym aktem o znaczeniu ustrojowym jest ustawa o samorządzie powiatowym. W oparciu o nią powiaty działają po to, aby zaspokajać zbiorowe potrzeby zamieszkującej ich teren ludności. Posiadają kompetencje do realizacji zadań użyteczności publicznej o charakterze ponadgminnym, w szczególności w zakresie pomocy społecznej, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji

lokalnego rynku pracy, wspierania osób niepełnosprawnych, promocji i ochrony zdrowia, edukacji publicznej, kultury fizycznej i turystyki, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także polityki prorodzinnej. Ogólnie określone w ustawie ustrojowej zadania powiatu znajdują doprecyzowanie w innych aktach normatywnych tego samego rzędu, m.in. w ustawie o rynku pracy i służbach zatrudnienia, ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych czy w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które wraz z ustawą o pomocy społecznej tworzą zręby systemu pomocy i wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Z kolei uwarunkowania programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli.

Analizując kontekst międzynarodowy, należy zwrócić uwagę w szczególności na *Agendę na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030*, przyjętą w 2015 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Stanowi ona plan transformacji w dziedzinach o kluczowym znaczeniu dla ludzkości, tj.: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo, mając na celu wyeliminowanie ubóstwa i głodu, ochronę planety przed degradacją oraz podejmowanie pilnych działań w zakresie zmian klimatu; zapewnienie wszystkim ludziom możliwości korzystania z dobrodziejstw dostatniego i satysfakcjonującego życia oraz to, aby postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny przebiegał w zgodzie z naturą; a także wspieranie pokojowego, sprawiedliwego i inkluzywnego społeczeństwa, wolnego od lęku i przemocy.

Na szczeblu Unii Europejskiej kluczowym dokumentem wyznaczającym oczekiwane kierunki zmian legislacyjnych w obszarze polityki społecznej jest *Europejski Filar Praw Socjalnych*, przyjęty w 2017 r. jako zbiór podstawowych zasad i założeń, stanowiących wskazówki dla państw członkowskich UE. Zasady i prawa przedstawione w omawianym dokumencie zostały podzielone na kategorie tematyczne:

- 1) równe szanse i dostęp do zatrudnienia (m.in. umiejętności, edukacja i kształcenie ustawiczne, równe szanse, równouprawnienie płci oraz aktywne wsparcie zatrudnienia);
- 2) sprawiedliwe warunki pracy (np. bezpieczeństwo i elastyczność zatrudnienia, ochrona w przypadku zwolnienia z pracy, dialog społeczny oraz równowaga między życiem zawodowym a prywatnym);
- 3) ochrona socjalna i włączenie społeczne (np. opieka nad dziećmi, włączenie osób z niepełnosprawnościami, wsparcie dla osób bezdomnych, dostęp do podstawowych usług, zdrowie oraz opieka długoterminowa).

W 2021 roku Komisja przyjęła plan działania na rzecz europejskiego filaru praw socjalnych. Główne cele, które mają zostać zrealizowane do 2030 roku, to: co najmniej 78% ludności w wieku od 20. do 64. roku życia powinno mieć zatrudnienie; co najmniej 60% wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach oraz liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym powinna ulec zmniejszeniu o co najmniej 15 milionów.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie mają *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności oraz Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, które wyznaczają wizję zmian w perspektywie wieloletniej. W obszarze polityki społecznej wymienić należy przede wszystkim:

- a) *Strategię Rozwoju Usług Społecznych*, która została przyjęta przez Radę Ministrów w 2022 roku; jej głównym celem jest deinstytucjonalizacja, czyli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej.
- b) *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030* – priorytety określone w dokumencie koncentrują się na zagadnieniach takich jak usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży; przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu; wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej; a także wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy.
- c) *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej* - dokument ten za cel długofalowy przyjmuje, że ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego, natomiast za cel główny, że do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług społecznych.
- d) *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność*, przyjęta w 2018 r. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa.
- e) *Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030* – celem strategii jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Jej założenia to m.in. zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym; edukacja włączająca; aktywizacja zawodowa; zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się niepełnosprawności; dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia, profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego.

Na szczeblu wojewódzkim głównym dokumentem strategicznym jest Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, której projekt został przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 107/221/21 z dnia 4 lutego 2021 r. W świetle zawartej w niej wizji, Województwie Pomorskie w 2030 roku to region dobrobytu, czysty, otwarty, spójny,

innowacyjny oraz rozwijający się w sposób trwały. Cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne są następujące:

1. Trwałe bezpieczeństwo
  - 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe
  - 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne
  - 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne
  - 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe
2. Otwarta wspólnota regionalna
  - 2.1. Fundamenty edukacji
  - 2.2. Wrażliwość społeczna
  - 2.3. Kapitał społeczny
  - 2.4. Mobilność
3. Odporna gospodarka
  - 3.1. Pozycja konkurencyjna
  - 3.2. Rynek pracy
  - 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego
  - 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym

Wskazany wyżej dokument zawiera w sobie strategię polityki społecznej województwa pomorskiego, która stanowi jego integralną część i od 2021 roku nie będzie opracowywana odrębnie. Z tego względu warto przytoczyć główne działania określone w SRWP 2030, które uwzględnią również strategia na poziomie powiatowym. Są to m.in.: rozwój usług społecznych (w tym kadry i infrastruktury), w szczególności w formule zdeinstytucjonalizowanej; likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych; aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa grup wymagających szczególnego wsparcia, przede wszystkim osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży, realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Własną strategię rozwoju posiada Powiat Słupski. Dokument pn. „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2023-2030” została przyjęta uchwałą nr L/483/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. Cel główny strategii brzmi następująco: „Trwały rozwój Powiatu Słupskiego realizowany poprzez zwiększanie potencjału społeczno-gospodarczego oraz sukcesywną poprawę jakości życia mieszkańców”. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację czterech celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1: Zewnętrzna i wewnętrzna dostępność powiatu oraz mobilność mieszkańców „Powiat dostępny”;
- Cel strategiczny 2: Atrakcyjność gospodarcza i inwestycyjna, rynek pracy i turystyka „Miejsce pracy i wypoczynku”;

- Cel strategiczny 3: Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej oraz jakości życia i aktywności mieszkańców „Powiat przyjazny mieszkańcom”;
- Cel strategiczny 4: Zachowanie i polepszanie stanu środowiska naturalnego oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym „Powiat przyjazny środowisku”.

Na szczególną uwagę zasługują cele operacyjne i kierunki interwencji przypisane do celu strategicznego nr 3, który został powiązany ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025” oraz strategią będącą jej kontynuacją. Priorytety i kierunki interwencji przewidziane w tej części dokumentu mają służyć m.in. skutecznemu rozwiązywaniu problemów społecznych, co będzie osiągnięte w szczególności poprzez:

- Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
- Kompleksowe wspieranie mieszkańców najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób z problemami zdrowotnymi, osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Rozwój działań prowadzonych w formie zdeinstytucjonalizowanej.
- Wspieranie wysokiej jakości życia i aktywności seniorów, reagowanie na pojawiające się potrzeby wynikające ze starzenia się społeczeństwa.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu, w tym m.in. promocja zdrowia, przeciwdziałanie chorobom i uzależnieniom.

W obszarze 3 strategii rozwoju Powiatu Słupskiego pojawia się również priorytet dotyczący nowoczesnej edukacji tj. rozwoju usług edukacyjnych, w tym m.in. poprzez podnoszenie jakości szkolnictwa zawodowego, edukacji włączającej, wsparcie uczniów o szczególnych potrzebach i szczególnie uzdolnionych. Istotne znaczenie ma również priorytet „Społeczne zaangażowanie, aktywność i integracja mieszkańców”, który będzie realizowany poprzez np. działania na rzecz rozwoju dialogu, komunikacji społecznej i edukacji obywatelskiej, a także aktywizację i wsparcie (w tym finansowe) organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.

W świetle wyżej wymienionych aktów prawnych, dokumentów strategicznych i programów, system pomocy i integracji społecznej, czy też szerzej – lokalna polityka społeczna – będzie dalej ewoluować w kierunku inwestycyjnego modelu państwa dobrobytu, łączącego systemy zabezpieczenia opierające się na świadczeniach pieniężnych z dynamicznym rozwojem usług społecznych adresowanych do ogółu mieszkańców, zakładającym odchodzenie od selektywności wsparcia na rzecz powszechności. W modelu tym kluczową rolę odgrywają: państwo, rynek i społeczność lokalna (gospodarstwa domowe, rodziny). Na styku działania i interakcji tych trzech sfer kształtuje się i rozwija sektor ekonomii społecznej jako główny realizator usług społecznych na rzecz mieszkańców, a także powstają nowe profesje – zawody społeczne umożliwiające świadczenie spersonalizowanych usług na rzecz środowisk mających odmienne potrzeby.¹

---

¹ Wśród polskich naukowców model inwestycyjnej polityki społecznej opisuje i upowszechnia na przykład prof. Mirosław Grewiński, autor takich prac jak np. *Usługi społeczne we współczesnej polityce społecznej*, wyd. Elipsa, Warszawa 2021 oraz jako red. *Deinstytucjonalizacja usług społecznych – stan i perspektywy rozwoju*, wyd. Elipsa, Warszawa 2024.

Nowoczesna, inwestycyjna polityka społeczna bazuje na założeniach modelu inkluzyjnej, aktywnej polityki społecznej promującego odchodzenie od tradycyjnego państwa opiekuńczego (*welfare state*), gwarantującego obywatelom bezpieczeństwo socjalne i dostęp do pracy, w kierunku państwa pomocniczego i zdecentralizowanego, które stymuluje rozwój przedsiębiorczości społecznej i aktywności obywatelskiej. O ile aktywna polityka społeczna była mocno podporządkowana celom rynku pracy, uwzględniając rozwijanie usług prozatrudnieniowych i reintegracji społecznej, o tyle w nowym podejściu mocniej podkreśla się znaczenie kategorii potrzeb społecznych i rozwoju usług społecznych w szerokim spektrum; inwestycje w edukację, w dzieci i rodzinę, w seniorów, a także deinstytucjonalizację².

---

² <https://m.fundacjalibertatem.pl/panel/dokpdf/grewinski.pdf>

2. Charakterystyka Powiatu

Powiat słupski położony jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Od północy granicę stanowi 57-kilometrowy odcinek wybrzeża Bałtyku, od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński oraz koszaliński), od wschodu i południa z powiatami: bytowskim i lęborskim. Pod względem powierzchni, wynoszącej 230 090 ha (czyli ponad 2300 km²), jest największym powiatem województwa pomorskiego oraz czwartym powiatem w Polsce.

Pod względem administracyjnym powiat słupski składa się z dziesięciu gmin, w tym ośmiu gmin wiejskich (Damnica, Dębica Kaszubska, Główny, Kobylnica, Potęgowo, Redzikowo³, Smołdzino, Ustka), jednej gminy miejsko-wiejskiej (Kępice) oraz jednej gminy miejskiej (Ustka). W powiecie jest 340 miejscowości oraz 209 sołectw. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 42 osoby/km², co oznacza iż jest trzykrotnie niższa od średniej wojewódzkiej, która kształtuje się na poziomie 121 osób/km².

Siedzibą władz samorządowych Powiatu jest miasto Słupsk, które jednak nie wchodzi w skład powiatu ziemskiego. Stanowi bowiem odrębną jednostkę - miasto na prawach powiatu, które ze względu na swój potencjał społeczny (trzecie pod względem liczby ludności w województwie pomorskim), gospodarczy i kulturalny, oddziałuje na powiat ziemski i cały region. Można powiedzieć też o pewnej współzależności Słupska i powiatu słupskiego, która oznacza, że miasto zaspokaja różne potrzeby w zakresie dostępu do usług (w tym społecznych np. w zakresie edukacji, kultury, zdrowia), handlu czy komunikacji, z kolei powiat jest miejscem zamieszkiwania i/lub wypoczynku dla słupszczyzan.

Tabela 1. Ludność powiatu słupskiego według gmin w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Damnica	5 854	5 778	5 678	5 613	5 559
Dębica Kaszubska	9 229	9 134	9 071	8 984	8 910
Główny	8 555	8 440	8 316	8 264	8 182
Kobylnica	13 376	13 741	14 046	14 374	14 504
Potęgowo	6 646	6 596	6 533	6 484	6 409
Redzikowo	18 590	18 928	19 326	19 571	19 802
Smołdzino	3 118	3 084	3 073	3 082	3 050
Ustka (gm. wiejska)	8 111	8 069	8 006	8 026	7 985
Kępice	8 494	8 395	8 232	8 173	8 026
Ustka (gm. miejska)	14 407	14 161	13 950	13 722	13 461
Powiat Słupski	96 380	96 326	96 231	96 293	95 888

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

³ Gmina Redzikowo do 31.12.2023 funkcjonowała pod nazwą Gmina Słupsk.

Pod względem demograficznym, powiat odznacza się niewielkim spadkiem liczby ludności. Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 492 osoby (ubytek 0,5%). Tendencja wzrostowa była obserwowana w gminach Kobylnica i Redzikowo. W pozostałych gminach odnotowano spadek liczby ludności. W świetle zaprezentowanych danych, można mówić o „suburbanizacji”, czyli zaludniania się terenów podmiejskich, rozwoju zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury wokół Słupska. Powolne procesy depopulacyjne są natomiast dostrzegalne na obszarach oddalonych od centrum.

Na kształtowanie się stanu ludności w powiecie wpływ miały z jednej strony ujemny przyrost naturalny, a z drugiej dodatnie saldo migracji. Przyrost naturalny, rozumiany jako różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, w badanym okresie był co roku na ujemnym poziomie. Najniższą wartość osiągnął w 2024 r. W ciągu pięciu badanych lat, w powiecie urodziło się 3 628 dzieci, a zmarło 5 415 mieszkańców. Różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła więc -1 787. W poszczególnych gminach sytuacja w tym zakresie była zróżnicowana. W większości notowano jednak ujemny przyrost naturalny. Tylko w gminach Kobylnica, Redzikowo i Smołdzino w niektórych z analizowanych lat było więcej urodzeń niż zgonów. Przy czym w Kobylnicy wystąpiło to w latach 2020-2023, w Redzikowie – w latach 2020, 2022 i 2023, a w Smołdzinie – tylko w 2020 r.

Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji dla powiatu słupskiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia żywe	895	775	744	676	538
Zgony	1 137	1 234	1 055	979	1 010
Przyrost naturalny	-242	-459	-311	-303	-472
Napływ ludności wewnętrzny i z zagranicy	1 796	1 914	1 803	1 748	1 663
Odptyw ludności wewnętrzny i za granicę	1 516	1 542	1 546	1 417	1 572
Saldo migracji	280	372	257	331	91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z kolei saldo migracji oznacza różnicę między liczbą osób, które przybyły na dany obszar a liczbą osób, które go opuściły w określonym czasie. Dane GUS pokazują z jednej strony napływ ludności na pobyt stały wewnątrz kraju, a także imigrację, czyli napływ ludności z zagranicy; z drugiej zaś, odpływ ludności w ramach migracji wewnętrznych oraz emigracji, czyli odpływ mieszkańców za granicę. Co ważne, w latach 2020-2024 saldo migracji dla powiatu słupskiego kształtowało się na dodatnim poziomie, co oznacza, że co roku do powiatu przybywało więcej mieszkańców z kraju i zagranicy, niż osób się z niego wyprowadzało. Saldo migracji nie było jednak na tyle korzystne, aby zrekompensować w pełni ujemny przyrost naturalny.

Saldo migracji wewnętrznych w każdym z analizowanych lat było dodatnie w gminie Kobylnica i Redzikowo. Ponadto w gminie wiejskiej Ustka ujemną wartość odnotowano tylko w roku 2022, w pozostałych latach zaś były to wartości dodatnie. Nieco inaczej sytuacja przedstawia się, jeśli przeanalizujemy saldo migracji zagranicznych. W ich przypadku, wartości dodatnie odnotowano w całym okresie dla gmin Kobylnica, Redzikowo i Damnica, a ponadto w kilku gminach

w większości lub przynajmniej pojedynczych lat, więcej przybyło mieszkańców z zagranicy niż się wyprowadziło.

Należy nadmienić, że współczynnik feminizacji dla powiatu słupskiego kształtował się na poziomie 100 w latach 2021-2024 (natomiast 101 w 2020 r.). Na każdych 100 mężczyzn przypadała więc taka sama liczba kobiet. Jednak, jak podaje GUS, w poszczególnych grupach wiekowych były znaczne dysproporcje w liczbie mężczyzn i kobiet. Wśród dzieci i młodzieży do 14 r.ż. było więcej chłopców (51,4% w tej grupie wiekowej) niż dziewczynek. Zbliżony odsetek był również w starszych grupach wiekowych. Wśród mieszkańców w wieku 15-49 lat, uznawanym przez GUS za wiek rozrodczy kobiet, mężczyzn było 51,5%. Przewaga kobiet zaczyna się zarysowywać dopiero w grupie osób starszych. W 2024 r. wśród osób w wieku 60 lat i więcej było 10 859 mężczyzn oraz 13 239 kobiet.

Istotnym aspektem w kontekście zmian ludnościowych jest również postępujące zjawisko „starzenia się” społeczeństwa. Stanowi ono efekt wydłużania się czasu życia ludzkiego, któremu sprzyja poprawa dostępności do ochrony zdrowia, szeroko zakrojona profilaktyka zdrowotna oraz lepsza jakość życia i warunki bytowe, przy jednoczesnym spadku bądź niewielkich wartościach przyrostu naturalnego. Społeczeństwo powiatu podlega temu procesowi, podobnie jak ludność województwa, Polski oraz państw Europy Zachodniej. Świadczą o tym przede wszystkim wskaźniki demograficzne oraz dane dotyczące odsetka mieszkańców według ekonomicznych grup wieku⁴.

Tabela 3. Wybrane dane i wskaźniki demograficzne dla powiatu słupskiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	98,5	100,8	103,8	108,0	114,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32,7	33,9	35,1	36,3	37,7
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	15,9	16,5	17,2	18,0	18,8
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji - mężczyźni	13,5	14,2	14,9	15,7	16,6
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji - kobiety	18,3	18,8	19,5	20,3	21,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

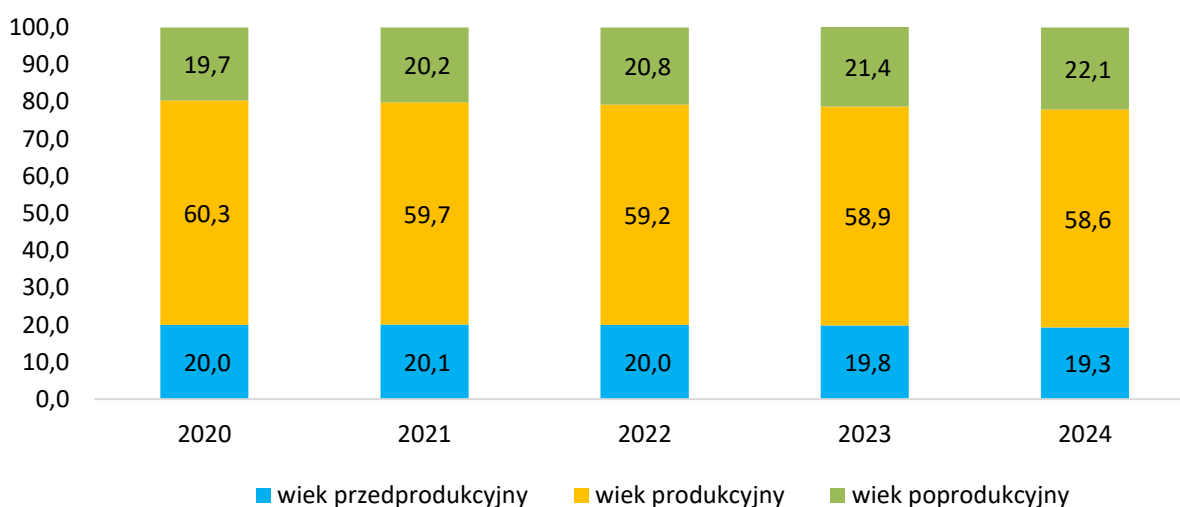
Dla przykładu, w 2024 roku na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w powiecie słupskim przypadało 114,5 osób w wieku poprodukcyjnym i liczba ta zwiększyła się w porównaniu do 2020 roku o 16 punktów proc. W ujęciu gminnym, w 2024 r. najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w gminie miejskiej Ustka (wyniósł bowiem 233,9), a największą dynamikę przyrostu – w gminie Smołdzino (zwiększenie z poziomu 117,2 w pierwszy roku analizy do 153,7 w ostatnim). Najniższe wartości miał ten wskaźnik w 2024 r. w gminie Kobylnica (78,8) i Redzikowo (80,9). Gminy te charakteryzowała też najmniejsza dynamika przyrostu – porównując rok 2024 z 2020, w obu gminach nastąpiło zwiększenie o 10,4 pp.

⁴ GUS do ekonomicznych grup wieku zalicza: wiek przedprodukcyjny (dzieci i młodzież w wieku 0-17 lat), wiek produkcyjny (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat) oraz wiek poprodukcyjny (kobiety 60+, mężczyźni 65+).

Wzrost wartości nastąpił również w przypadku wskaźnika „Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym” – o 5 punktów proc. na przestrzeni lat 2020-2024. Z kolei odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji mieszkańców powiatu wyniósł 18,8% w 2024 r., przy czym był większy w przypadku kobiet (dla tej grupy wynosił 21,0%) niż mężczyzn (16,6%).

W kontekście „starzejącego się społeczeństwa” warto odnieść się też do innych danych i wskaźników. W latach 2020-2024 w powiecie słupskim miał miejsce spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności – z poziomu 20,0% do 19,3%, a także spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym – z 60,3% do 58,6%. Natomiast odsetek osób w poprodukcyjnym okresie życia wzrósł z 19,7% do 22,1%.

Wykres 1. Struktura ludności powiatu słupskiego według ekonomicznych grup wieku w latach 2020-2024 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jeżeli chodzi o udział dzieci i młodzieży do 18 r.ż. w ogólnej liczbie mieszkańców, najwyższy wskaźnik w 2024 r. miały gminy Kobylnica (22,1%), Redzikowo (21,9%) oraz Potęgowo (20,9%), zaś najmniejszy – miasto Ustka (14,1%), Smołdzino (16,4%) oraz gmina wiejska Ustka (17,6%). Z kolei najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym było w mieście Ustka (33,0%), gminie Smołdzino (25,2%) oraz gminie Kępice (24,2%). Wszystkie gminy w powiecie miały wśród mieszkańców powyżej 20% osób w wieku poprodukcyjnym, oprócz gmin Kobylnica i Redzikowo, w których udział tej grupy wiekowej kształtował się na poziomie odpowiednio 17,4 i 17,7% ludności.

Na sytuację społeczno-ekonomiczną powiatu istotny wpływ wywiera kondycja lokalnego rynku. Wyraża się ona m.in. w potencjale zatrudnieniowym dominujących form działalności gospodarczej, strukturze podmiotów gospodarki narodowej, stopie bezrobocia oraz aktywności zawodowej mieszkańców. Należy w tym miejscu wyjaśnić, że do podmiotów gospodarki narodowej GUS zalicza osoba prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W kategorii „osób prawnych” mieszczą się m.in. spółki handlowe, spółdzielnie, fundacje i stowarzyszenia.

Na obszarze powiatu słupskiego w 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 11 785 podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu do 2020 roku liczba ta wzrosła o 1 304

jednostki, czyli o 12,4%. Największą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, których w 2024 r. było 8 986 (zwiększenie o 12,1%). Znacznie bardziej dynamiczny przyrost dotyczył spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, zaś ich liczba w analizowanym okresie zwiększyła się aż o 151 – z 566 do 717 (wzrost o 26,7%). W badanym okresie zwiększyła się również liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych oraz liczba fundacji.

Tabela 4. Wybrane dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w powiecie słupskim w latach 2020-2024

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		10 481	10 992	11 369	11 542	11 785
Wg formy prawnej	- osoby fizyczne prowadzące dział. gospodarczą	8 014	8 455	8 739	8 829	8 986
	- spółki handlowe	566	599	656	682	717
	- spółki cywilne	699	705	708	707	702
	- spółdzielnie	29	29	28	29	29
	- stowarzyszenia i organizacje społeczne	336	349	359	393	392
	- fundacje	23	22	23	24	34
Wg klas wielkości	- 0-9 pracowników	10 140	10 650	11 034	11 208	11 455
	- 10-49 pracowników	267	269	262	260	258
	- 50-249 pracowników	67	66	66	67	65
	- 250 i więcej pracowników	7	7	7	7	7
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		1 087	1 141	1 181	1 199	1 229
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności		87	101	92	86	97
Podmioty wykreślone z REGON na 10 tys. ludności		42	51	56	60	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

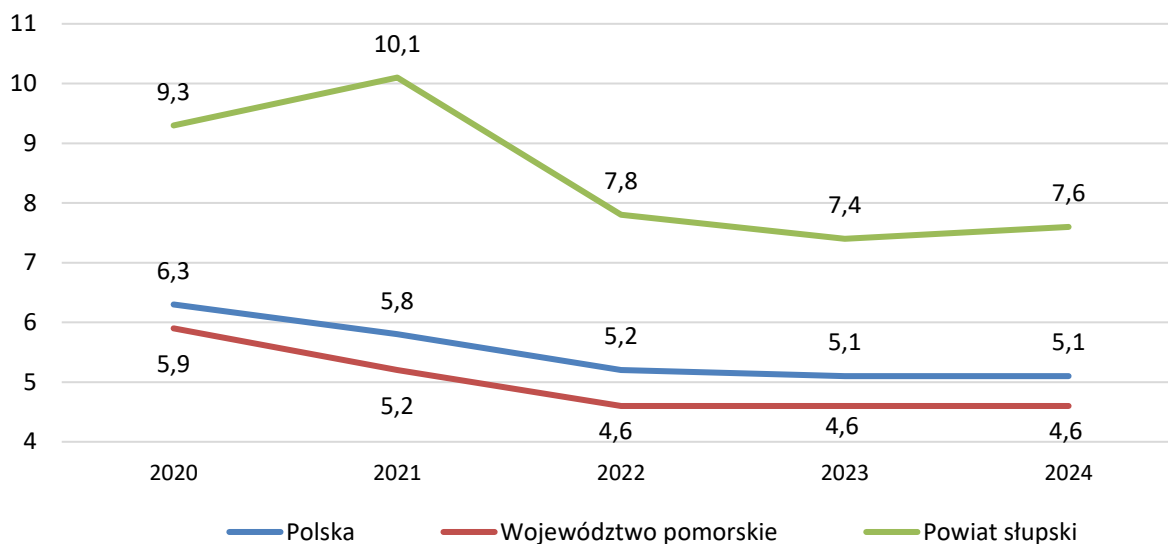
Warto zauważyć, że w świetle danych GUS za 2024 rok, aż 97,2% podmiotów zarejestrowanych w powiecie słupskim stanowiły jednostki zatrudniające do 9 osób. W powiecie funkcjonowało ponadto 258 podmiotów o liczbie pracowników w przedziale 10-49 (2,2% ogółu), 65 jednostek zatrudniających od 50 do 249 osób oraz 7 firm mających od 250 pracowników wwyż.

Największa liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowana była w gminie Redzikowo – w 2024 roku było to 2 372 jednostki stanowiące 20,1% wszystkich podmiotów z terenu powiatu. W dalszej kolejności były to podmioty z terenu gminy miejskiej Ustka – 2 286 jednostek (19,4%), oraz Kobylnica – 2 112 podmiotów (17,9%). Nieco inaczej powyższe liczby prezentują kolejność gmin po przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2024 r. najwyższy wskaźnik miały gminy: miasto Ustka (320,9), gmina wiejska Ustka (251,9), Kobylnica (241,0) oraz Redzikowo (198,2). Wskaźnik podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym w powiecie słupskim w 2024 r. ukształtował się na poziomie 209,6 i był

niższy od wskaźnika dla województwa pomorskiego wynoszącego 266,8, a także od wskaźnika dla całego kraju (242,9).

O sytuacji społeczno-ekonomicznej danego obszaru może świadczyć wysokość stopy bezrobocia oraz jej relacja w stosunku do wartości krajowych i wojewódzkich. Obrazuje ona procentowy stosunek liczby ludności bezrobotnej do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie słupskim na tle Polski i województwa pomorskiego w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

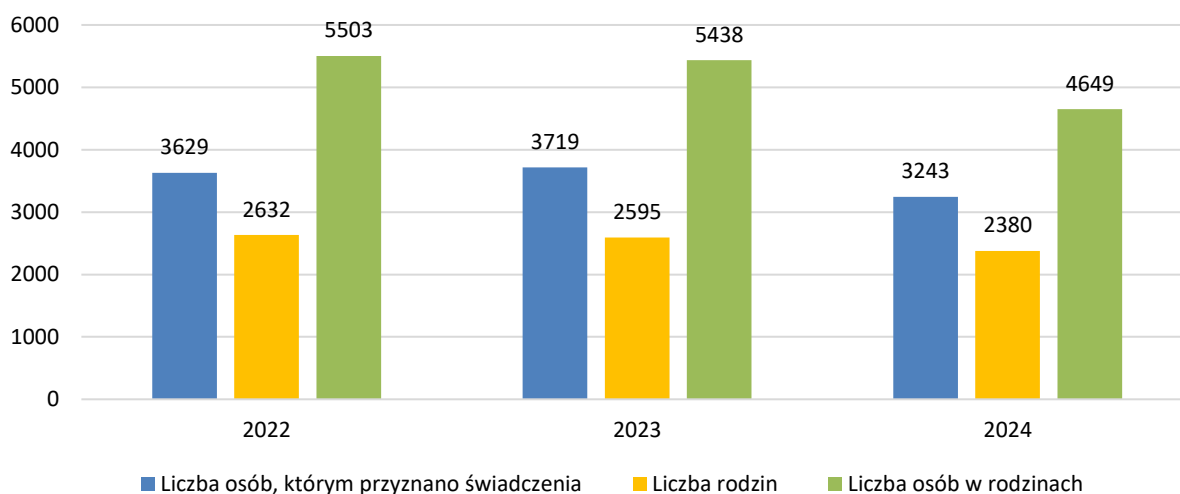
Na koniec grudnia 2024 roku w powiecie słupskim stopa bezrobocia wyniosła 7,6%, co oznacza, że była wyższa od jej wartości w Polsce (o 2,5 punktu) i w województwie pomorskim (o 3 punkty proc.). Na przestrzeni pięciu lat w kraju odnotowano spadek stopy bezrobocia o 1,2 punktu. W województwie stopa bezrobocia wykazała podobną dynamikę spadku, bowiem zmniejszyła się 1,3 pp. Natomiast w powiecie słupskim zmalała o 1,7 pp. porównując pierwszy i ostatni rok analizy. Spadek stopy bezrobocia był nawet większy, jeśli weźmiemy pod uwagę 2021 rok jako pierwszy rok analizy, w którym stopa bezrobocia była ponad 10 procentowa.

Kolejnym obszarem analizy danych, mającym istotne znaczenie dla diagnozy sytuacji społecznej powiatu, jest korzystanie przez mieszkańców z pomocy społecznej. Jest ona udzielana osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; potrzeba ochrony macierzyństwa; bezrobocie; niepełnosprawność; długotrwała lub ciężka choroba; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; przemoc domowa; potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi; alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; trudności w integracji osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy; zdarzenie losowe, sytuacja kryzysowa oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Według danych z Centrum Usług Społecznych Gminy Redzikowo oraz 9 ośrodków pomocy społecznej z pozostałych gmin, w 2024 roku świadczenia z pomocy społecznej w powiecie

słupskim otrzymały 3 243 osoby z 2 380 rodzin, w których żyło łącznie 4 649 osób. W porównaniu do 2022 roku liczba osób, którym przyznano świadczenia zmniejszyła się o 386, tj. o 10,6%, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia spadła o 854, czyli o 15,5%. Z kolei liczba rodzin korzystających ze świadczeń zmniejszyła się o 252, tj. o 9,6%.

Wykres 3. Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez gminy w powiecie słupskim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS i OPS.

Analiza danych zaczerpniętych z BDL GUS za lata 2022-2024 pozwala stwierdzić, że do trzech głównych powodów udzielania świadczeń z pomocy społecznej mieszkańcom gmin powiatu słupskiego można zaliczyć:

- 1) długotrwałą lub ciężką chorobę;
- 2) niepełnosprawność;
- 3) ubóstwo⁵.

Ponadto liczna grupa osób/rodzin była objęta pomocą ze względu na:

- 4) bezrobocie;
- 5) alkoholizm;
- 6) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 7) potrzebę ochrony macierzyństwa;
- 8) bezdomność;
- 9) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Pozostałe powody korzystania ze wsparcia przez mieszkańców powiatu z pomocy społecznej występowały znacznie rzadziej lub wcale.

⁵ Ubóstwo nie jest samoistną przyczyną udzielenia pomocy społecznej – zawsze występuje przynajmniej z jednym innym powodem.

Tabela 5. Powody korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu słupskiego w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Ubóstwo	1 619	1 434	1 298
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	89	107	110
Potrzeba ochrony macierzyństwa	458	341	298
Bezrobocie	778	696	655
Niepełnosprawność	1 435	1 411	1 301
Długotrwała lub ciężka choroba	1 528	1 625	1 512
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	498	402	329
Przemoc w rodzinie / przemoc domowa	25	24	26
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	448	445	417
Narkomania	25	28	27
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	38	52	61
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Zdarzenie losowe	15	20	8
Sytuacja kryzysowa	11	9	2
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Spośród wyżej wymienionych powodów udzielania pomocy społecznej są takie, w przypadku których widać tendencję spadkową w zakresie liczby rodzin objętych wsparciem. Do tej grupy można zaliczyć m.in. ubóstwo, bezrobocie, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wpływa na to działalność instytucji takich jak CUS, OPS-y, PCPR, PUP oraz innych organizacji, które poprzez różne instrumenty i pracę specjalistów wspierają klientów w nabywaniu kompetencji potrzebnych do prowadzenia niezależnego życia, świadczenia pracy itp. Istotne znaczenie mają też poprawiające się warunki ekonomiczne, wzrost poziomu wynagrodzeń (w tym minimalnego wynagrodzenia za pracę) i świadczeń emerytalno-rentowych, pobieranie przez rodziny z dziećmi świadczenia wychowawczego, a także wprowadzanie programów pomocowych i osłonowych skierowanych do grup w szczególnie trudnej sytuacji. Istnieją też powody udzielania wsparcia, w przypadku których skala osób otrzymujących pomoc jest na zbliżonym poziomie lub nawet rośnie. Można tu wskazać przede wszystkim bezdomność, długotrwałą lub ciężką chorobę, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Warto nadmienić, że w 2024 r. objętych pomocą społeczną przez CUS i OPS-y w powiecie słupskim było łącznie 3 117 rodzin, w których funkcjonowało 6 311 mieszkańców powiatu. Najczęściej były to jednoosobowe gospodarstwa domowe, których było 1 888 (60,2% wszystkich rodzin). Rodziny z dziećmi, w liczbie 818, stanowiły 26,2% rodzin korzystających ze wsparcia.

Przeważały rodziny z dwójką dzieci (271 rodzin), jednym dzieckiem (242) oraz trójką (163). Rodzin wielodzietnych z czwórką lub większą liczbą dzieci, korzystających z pomocy społecznej było 142 w 2024 r. Niemal co trzecia rodzina z dziećmi objęta wsparciem CUS/OPS była rodziną niepełną.

Pomoc społeczna była też kierowana do gospodarstw domowych emerytów i rencistów. W 2024 r. było ich łącznie 551 (żyły w nich 754 osoby), co stanowiło 17,7% wszystkich rodzin objętych wsparciem. Najczęściej dotyczyło to jednoosobowych gospodarstw domowych, w których emeryt/ka lub rencista/tka funkcjonowali w pojedynkę (418 rodzin, co stanowiło 55,4% wszystkich rodzin emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia), rzadziej gospodarstw dwuosobowych (97 rodzin).

3. System wsparcia

System pomocy i wsparcia organizowany jest na rzecz osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Tworzą go więc przede wszystkim podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej. Podstawową jednostką organizacyjną na szczeblu powiatu jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku**, które wykonuje zadania Samorządu Powiatu Słupskiego wynikające nie tylko z ustawy o pomocy społecznej, ale również ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

PCPR pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Do jego zadań należy m.in. prowadzenia naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, organizowanie szkoleń, kwalifikowanie osób kandydujących i wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zatwierdzających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków oraz ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej, szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym funkcję rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku od 1.03.2025 r. do 30.04.2028 roku w partnerstwie z Fundacją Latorośl ze Słupska oraz Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Słupsku realizuje projekt „Dziecko w Centrum” dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Działania 5.17 *Usługi społeczne i zdrowotne* w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych w zakresie wsparcia pieczy zastępczej oraz usług wspierających osoby objęte rodzinną pieczą zastępczą na terenie powiatu słupskiego. Wsparcie projektowe obejmie: 20 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, 24 osoby sprawujące pieczę zastępczą oraz 82 dzieci w wieku od 3 do 18 lat umieszczonych w pieczy zastępczej. W ramach projektu będą realizowane: szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, działania kierowane do istniejących rodzin zastępczych w celu wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, tj. szkolenia, warsztaty, pikniki rodzinne, terapia skoncentrowana na rozwiązaniach oraz działania na rzecz dzieci – wyjazdy psychoedukacyjne, warsztaty edukacyjno-tematyczne rozwijające umiejętności, warsztaty profilaktyczne, korepetycje, wyjazdy terapeutyczne dla dzieci niepełnosprawnych wraz z opiekunami, terapia ręki, terapia integracji sensorycznej, trening zastępowania agresji, wsparcie specjalistyczne.

W strukturze PCPR funkcjonuje mieszkanie treningowe, oferujące 6 miejsc, których celem jest przygotowanie osób opuszczających pieczę zastępczą do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną - do czasu uzyskania przez nie innych możliwości zamieszkania. PCPR prowadzi też wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów medycznych. Z wypożyczalni mogą korzystać nieodpłatnie mieszkańcy powiatu, którzy wymagają usprawnienia ze względu na niepełnosprawność i/lub wiek.

Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie słupskim jest realizowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i socjalizacyjno-interwencyjnego. W ramach Centrum Administracyjnego Domów dla Dzieci w Ustce, będącego jednostką organizacyjną samorządu Powiatu Słupskiego, funkcjonuje pięć **placówek opiekuńczo-wychowawczych**:

- „Dom przy Kochanowskiego” oraz „Dom przy Tetmajera” z siedzibą w Przewłocze,
- „Dom przy Kościuszki” z siedzibą w Ustce,
- „Dom przy Lotha” oraz „Dom przy Głogowej” z siedzibą w Słupsku – z 2 miejscami interwencyjnymi.

Placówki te posiadają łącznie 68 miejsc. Zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują cztery **domy pomocy społecznej**. Trzy z nich są jednostkami organizacyjnymi Powiatu Słupskiego – są to:

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Lubczewie (dla osób przewlekle psychicznie chorych);
- 2) Dom Pomocy Społecznej w Machowinku (dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie);
- 3) Dom Pomocy Społecznej w Machowinie (dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie).

Z kolei Dom Pomocy Społecznej w Przytocku dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie jest prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich.

Domy Pomocy Społecznej w powiecie słupskim posiadają łącznie 420 miejsc. W 2024 r. z pobytu w DPS-ach skorzystało łącznie 448 osób.

Na poziomie gmin podstawowe zadania z zakresu pomocy i wsparcia na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym wykonuje 9 ośrodków pomocy społecznej i 1 centrum usług społecznych:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównycach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kępicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potęgowie,
- Centrum Usług Społecznych Gminy Redzikowo,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smołdzinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce.

Zadania OPS-ów, w świetle art. 15 ustawy o pomocy społecznej, polegają na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju odpowiedniej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb

społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Z kolei zadania Centrum Usług Społecznych, który jest nową formą organizacyjną, to m.in. opracowywanie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, realizowanie programu usług społecznych oraz opracowywanie i monitorowanie realizacji indywidualnych planów usług społecznych, organizowanie działań samopomocowych, wolontaryjnych i sąsiedzkich, podejmowanie działań na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych, a także zadań przekazanych do realizacji centrum, w tym w obszarze pomocy społecznej.

W zakresie profilaktyki problemu uzależnień na terenie każdej gminy działania prowadzą Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, natomiast w zakresie przemocy domowej – gminne Zespoły Interdyscyplinarne.

Pięć gmin na terenie powiatu słupskiego prowadzi **Środowiskowe Domy Samopomocy**. Są to:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Motarzynie (gm. Dębica Kaszubska),
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Szczypkowicach (gm. Głównyce),
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kępicach,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Potęgowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gardnie Wielkiej (gm. Smołdzino).

ŚDS-y to ośrodki wsparcia przeznaczone dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie i/lub wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Zapewniają łącznie 121 miejsc, świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu kompetencji w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują trzy **Centra Integracji Społecznej**, które zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym realizują działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób doświadczających poważnych trudności w sferze społecznej i zawodowej, np. długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych. Gmina miejska Ustka prowadzi CIS w Ustce, przy którym działają Placówka Wsparcia Dziennego „Aktywne popołudnie” oraz wypożyczalnia sprzętu medyczno-rehabilitacyjnego. W powiecie funkcjonuje też Centrum Integracji Społecznej w Kępicach prowadzone przez samorząd gminy oraz CIS w Gąbinie (gm. wiejska Ustka), którego organem założycielskim jest Stowarzyszenie Horyzont.

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonuje **Warsztat Terapii Zajęciowej w Sycewicach**, którego organizatorem jest Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Placówka stwarza osobom niepełnosprawnym możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztat Terapii Zajęciowej w Sycewicach dysponuje 25 miejscami dla osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym lub znacznym, które w orzeczeniach mają wskazania do terapii zajęciowej.

W powiecie funkcjonują również **Centra Opiekuńczo-Mieszkalne**, które są istotnym elementem systemu pomocy społecznej w powiecie, poprzez realizowane wsparcie dzienne, okresowe i całodobowe osób dorosłych z niepełnosprawnością o stopniu umiarkowanym i znacznym, a

także ich rodzin poprzez świadczenie opieki wytchnieniowej. Na terenie powiatu słupskiego działają 3 Centra, tj.:

- Centrum Opiekuńczo Mieszkalne w Kępicach (powstałe w 2022 r.),
- Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne pod Akacją w Dębnicy Kaszubskiej (2025),
- Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne w Lubuczewie (2024).

Powyższa lista nie wyczerpuje katalogu podmiotów oferujących pomoc i wsparcie, bowiem w szerokim ujęciu lokalny system polityki społecznej obejmuje również podmioty działające w obszarze rynku pracy, placówki oświatowe, podmioty lecznicze i inne, których zadaniem jest świadczenie usług społecznych na rzecz mieszkańców powiatu słupskiego.

Publiczne służby zatrudnienia na szczeblu powiatu tworzy **Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku**. Urząd jest jednostką organizacją Powiatu Słupskiego, która realizuje zadania w zakresie polityki rynku pracy, polegające m.in. na:

- organizowaniu i finansowaniu form pomocy określonych w ustawie z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, w szczególności pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń, staży oraz prac interwencyjnych i robót publicznych;
- inicjowaniu, organizowaniu i finansowaniu usług i instrumentów rynku pracy z Funduszu Pracy (np. dofinansowanie kosztów dojazdu, zakwaterowania, wyposażenia stanowiska pracy czy refundacja składek na ubezpieczenia społeczne);
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
- współdziałanie z powiatowymi radami rynku pracy w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia i rynku pracy oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy;
- współpraca z gminami m.in. w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy;
- współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi, uczelniami i podmiotami ekonomii społecznej.

W 2024 r. Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku wspierał lokalny rynek pracy w szczególności poprzez finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w ramach środków Funduszu Pracy (FP), w tym w ramach Programu Regionalnego „Praca dla Pomorzan”, projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+): „Aktywizacja osób bezrobotnych z powiatu słupskiego i miasta Słupsk” oraz dwóch programów „Aktywizacja zawodowa bezrobotnych zamieszkujących na wsi”, finansowanych ze środków rezerwy Funduszu Pracy. Urząd realizował także wybrane formy wsparcia osób niepełnosprawnych w ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz finansował działania na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w ramach środków FP w formie Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Zadania z zakresu wspierania aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy realizowane są w Centrum Aktywizacji Zawodowej Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku. W 2024 r. PUP pozyskał 16 530 miejsc pracy, w tym 6 548 od pracodawców z gmin w powiecie słupskim. Indywidualnych porad zawodowych udzielono 449 bezrobotnym z powiatu słupskiego, w tym 245

kobietom. Ze środków Funduszu Pracy, PFRON i EFS+ przeszkolono łącznie 110 osób bezrobotnych (w tym 32 kobiety) z powiatu słupeckiego. Ponadto 36 osób, w tym 17 kobiet, skorzystało z bonu szkoleniowego. Do odbycia stażu skierowano 92 osoby, a na prace interwencyjne – 65 bezrobotnych mieszkańców powiatu.

Ważny element systemu instytucjonalnego polityki społecznej stanowią **placówki oświatowe**. Samorząd Powiatu Słupeckiego jest organem prowadzącym dla:

- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Marynarza Polskiego w Damnicy;
- Zespołu Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta w Słupsku;
- Zespołu Placówek Oświatowych w Ustce, a w jego ramach Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii;
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce;
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku.

Do zadań Poradni należy m.in. przeprowadzanie badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych i zawodoznawczych; orzekanie i kwalifikowanie dzieci i młodzieży do odpowiednich form pomocy (wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeń o potrzebie indywidualnego rocznego obowiązkowego wychowania przedszkolnego/indywidualnego nauczania, orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych), a także konsultacje z rodzicami i poradnictwo specjalistyczne. Opieką Poradni objęte są przedszkola i szkoły ze wszystkich gmin z terenu powiatu słupeckiego.

Należy również wskazać podmioty lecznicze, czyli różne organizacje (np. szpitale, przychodnie, kliniki, zakłady opieki zdrowotnej) lub osoby (np. lekarze prowadzący praktykę), które zajmują się udzielaniem świadczeń zdrowotnych na terenie powiatu słupeckiego. Według danych BDL GUS, w 2024 r. w powiecie były 43 przychodnie, 4 praktyki lekarskie w miastach i 9 praktyk na terenach wiejskich, a także 14 aptek i 9 punktów aptecznych.

Ważnym obszarem powiązanim z polityką społeczną jest działalność służb, inspekcji i straży dbających o bezpieczeństwo mieszkańców. Instytucje pomocy i wsparcia wymienione wcześniej, realizując swoje zadania statutowe, współpracują w szczególności z:

- Komendą Miejską Policji w Słupsku, która w swojej strukturze ma Komisariaty w Słupsku, Ustce, Główeczycach i w Kępicach, a także posterunki – w Dębicy Kaszubskiej, Kobylnicy, Smółdlinie, Damnicy i Potęgowie;
- Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Słupsku i jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej - na terenie powiatu funkcjonuje 19 jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz 35 OSP nie włączonych do tego systemu;
- Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Słupsku.

Trzeba nadmienić, że umiejscowienie powiatu „wokół” miasta Słupska ma duże znaczenie dla dostępności usług wsparcia mieszkańców. Znacząca liczba placówek działających w obszarze pomocy i integracji społecznej, oświaty, kultury czy zdrowia, ma siedzibę w mieście, co ułatwia osobom i rodzinom, szczególnie tym zamieszkującym tereny w niedalekiej odległości, korzystać z szerszego spektrum instrumentów.

Ważną rolę w budowaniu lokalnej infrastruktury społecznej i dostępu do usług społecznych dla mieszkańców powiatu odgrywają organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej. Część z nich została już wskazana wyżej, przy okazji omawiania placówek i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie. Zagadnienia te zostaną rozwinięte w kolejnym rozdziale Strategii.

4. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

Zgodnie z aktualnymi wymogami ustawowymi diagnoza sytuacji społecznej, będąca elementem strategii rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu powiatu, powinna określać zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Są to usługi:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Jak już wskazano w części dotyczącej infrastruktury społecznej powiatu słupskiego, część usług dla jego mieszkańców realizują podmioty ekonomii społecznej. Do tej grupy, zgodnie z art. 2 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, zaliczamy: spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie pracy oraz organizacje pozarządowe. Ostatnie z wymienionych stanowią najbardziej liczną grupę podmiotów.

Według opracowania Urzędu Statystycznego w Gdańsku⁶, w rejestrze REGON na koniec 2024 r. z terenu powiatu słupskiego zarejestrowane były 34 fundacje oraz 392 stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, w tym Ochotnicze Straże Pożarne, kluby sportowe i uczniowskie kluby sportowe, stowarzyszenia zwykłe, koła łowieckie. Ponadto w powiecie ma siedzibę 57 kół gospodyń wiejskich, zarejestrowanych w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁷.

Organizacje pozarządowe prowadzą działalność pożytku publicznego w bardzo wielu obszarach, które pokrywają się z zadaniami publicznymi realizowanymi przez samorząd powiatu i samorządy

---

⁶ *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie pomorskim w 2024 r.*
<https://gdansk.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/podmioty-gospodarcze/podmioty-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-w-wojewodztwie-pomorskim-w-2024-r-,9,1.html>

⁷ <https://krkgw.arimr.gov.pl>

gminne. Podmioty te są aktywne w dziedzinie diagnozowania oraz zaspokajania potrzeb społecznych, w tym m.in. z zakresu pomocy społecznej, rynku pracy, promocji i ochrony zdrowia, edukacji publicznej, upowszechniania świadomości narodowej, kultury, sportu i turystyki, bezpieczeństwa publicznego, a także wspierania określonych grup społecznych takich jak np. rodziny, dzieci i młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, przewlekle chorujące czy uzależnione, osoby bezrobotne i bierne zawodowo,

Należy jednak podkreślić, że łączna liczba organizacji pozarządowych w powiecie słupeckim obejmuje zarówno podmioty aktywne, które realizują swoje cele statutowe, jak i organizacje faktycznie nie działające, które albo są w trakcie likwidacji albo z różnych względów (np. rozpad struktury członkowskiej, brak środków finansowych) nie podjęły jeszcze formalnych kroków w kierunku rozwiązania bądź likwidacji. Po drugie, w powiecie słupeckim działalność prowadzą organizacje pozarządowe mające siedzibę poza nim. Szczególne znaczenie ma bliskość miasta Słupska, w którym na koniec 2024 r. zarejestrowane były 82 fundacje oraz 344 stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, a więc łącznie tyle samo organizacji pozarządowych, ile było w powiecie.

Co ciekawe, organizacje pozarządowe są zgodnie z ustawą podmiotami ekonomii społecznej, a także mogą tworzyć inne podmioty ekonomii społecznej – tj. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, centra i kluby integracji społecznej. W poprzednim rozdziale wskazano, że Warsztat Terapii Zajęciowej na terenie powiatu jest prowadzony przez organizację pozarządową – Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Mieszkańcy korzystają też z oferty innych tego typu placówek, np. WTZ, ŚDS, mieszkanie treningowe w Słupsku prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Słupsku, WTZ działający przy Polskim Związku Niewidomych w Słupsku, CIS w Słupsku przy Stowarzyszeniu Horyzont.

Kolejną grupą organizacji zaliczanym do podmiotów ekonomii społecznej są spółdzielnie socjalne. Według wyszukiwarki Krajowego Rejestru Sądowego⁸, w powiecie słupeckim jest 8 takich organizacji, z tym że 1 spółdzielnia jest w stanie likwidacji a 1 podmiot już został wykreślony. Można więc wskazać 6 podmiotów:

- 1) Spółdzielnia Socjalna „Bociek” z siedzibą w Lubuczewie (gm. Redzikowo);
- 2) Spółdzielnia Socjalna „Drabina” z siedzibą w Ustce;
- 3) Spółdzielnia Socjalna „My dla Was” z siedzibą w Kępicach⁹;
- 4) Spółdzielnia Socjalna „Razem” z siedzibą w Kępicach;
- 5) Spółdzielnia Socjalna „Zielony Punkt” z siedzibą w Kępicach;
- 6) Spółdzielnia Socjalna „Pomost” z siedzibą w Główeczkach.

Specyficzną grupą podmiotów ekonomii społecznej są przedsiębiorstwa społeczne, a więc organizacje spośród wyżej wymienionych, które spełniają dodatkowe wymagania określone w ustawie o ekonomii społecznej oraz uzyskały status PS, składając odpowiedni wniosek do

---

⁸ <https://wyszukiwarka-krs.ms.gov.pl/>

⁹ Podmiot nie złożył sprawozdania finansowego do KRS za 2024 r., a w sprawozdaniu za rok poprzedni nie wykazano żadnych przychodów i kosztów, więc można wnioskować, że spółdzielnia faktycznie nie prowadzi działalności.

Wojewody Pomorskiego. Celem przedsiębiorstwa społecznego może być reintegracja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i/lub realizacja usług społecznych. Według stanu na dzień 17 listopada 2025 r., status PS miały przyznane 3 podmioty ekonomii społecznej z terenu powiatu słupskiego. Były to 3 spółdzielnie socjalne spośród wyżej wymienionych: Spn. s. „Drabina”, Spn.s. „Zielony Punkt” oraz Spn. s. „Razem”.

Ważnym aspektem funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej jest współpraca z samorządem Powiatu Słupskiego w zakresie realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców, która odbywa się zarówno w formie finansowej, jak i pozafinansowej. Główne cele i zasady określają w tym zakresie roczne programy współpracy przyjmowane uchwałą przez Radę Powiatu w Słupsku.

Współpraca pozafinansowa Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywa się w szczególności poprzez:

- przekazywanie informacji o planowanych kierunkach działalności przy opiniowaniu aktów prawa miejscowego;
- publikowanie ważnych informacji na stronie internetowej Powiatu;
- udzielanie pomocy przy organizowaniu spotkań otwartych przez organizacje np. poprzez możliwość nieodpłatnego udostępnienia lokalu;
- udostępnianie informacji, materiałów i formularzy związanych z otwartym konkursem ofert;
- promocję działalności organizacji na stronach internetowych Powiatu;
- udzielanie patronatów Starosty Słupskiego nad wydarzeniami o charakterze społecznym, kulturalnym i sportowym realizowanych przez organizacje;
- wspieranie samoorganizowania się podmiotów obywatelskich na terenie Powiatu Słupskiego.

W 2024 r. samorząd Powiatu zlecił organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych w następujących sferach:

1. Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Zgromadzenie Szkół Braci Chrześcijańskich w Kopcu	Prowadzenie Domu Pomocy Społecznej w Przytocku dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	3 359 718,99 zł	6 658 817,93 zł

2. Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Razem-Wszystko”	Powiatowy Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnościami	8 000,00 zł	0,00 zł
2	ABI-Akceptacja, Bezinteresowność, Inkluzja -Stowarzyszenie Przy SOSW w Damnicy	Lato w Pałacu - letnie zajęcia rehabilitacyjne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie z powiatu słupeckiego	16 336,00 zł	4 611,44 zł
3	Fundacja PRZYSTAŃ	Przystań do nas 2	47 720,00 zł	3 000,05 zł
4	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Razem-Wszystko”	X Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych	15 000,00 zł	4 798,77 zł
5	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przyjaciół”	XX Jubileuszowy Rajd Rowerowy im. Stanisława Kądzioły Szlakiem Domów Pomocy Społecznej pod Honorowym Patronatem Starosty Słupeckiego	23 269,80 zł	5 105,44 zł
6	Stowarzyszenie „Zacisze”	VII Spartakiada Osób z Niepełnosprawnościami	15 000,00 zł	1 400,00 zł
7	Klub Jeździecki "POLONEZ"	Każdy może siedzieć w siodle lub w bryczce	26 025,00 zł	1 600,00 zł
8	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Przyjaciół"	Warsztaty ceramiczne "FAKTURA W SZTUCE"	6 619,00 zł	3 416,65 zł
9	Gryf Słupeckiej Edukacji	Warsztaty fotograficzne dla Podopiecznych Dziennego Domu Pomocy w Damnicy	10 000,00 zł	0,00 zł

3. Ochrona i promocja zdrowia

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Fundacja UWAŻNI	O depresji - bez presji.	8 000,00 zł	750,00 zł

		Profilaktyka zdrowia psychicznego		
2	Fundacja Progredi	Organizacja II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Autyzm - krok naprzód”	10 000,00 zł	52 400,00 zł
3	Słupskie Stowarzyszenie "Amazonka"	Promocja zdrowia z samobadaniem piersi, jako pierwszy stopień profilaktyki raka piersi	3 200,00 zł	0,00 zł
4	Stowarzyszenie Dietanova	Wakacyjne gotowanie	7 500,00 zł	114,29 zł
5	Fundacja Latorość	Dla zdrowia młodych	2 500,00 zł	50,00 zł

4. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Słupski Szkolny Związek Sportowy	Organizacja Powiatowej Olimpiady Dzieci i Młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych (zadanie wieloletnie)	100 000,00 zł	8 896,88 zł
2	Klub Jeździecki "POLONEZ"	CYKL ZAWODÓW JEŹDZIECKICH w Skokach Przez Przeszkody "BALTIC CUP – POMORZE 2024"	6 000,00 zł	10 350,00 zł
3	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „BYKI” SŁUPSK	HALOWY TURNIEJ PIŁKI NOŻNEJ „MŁODE TALENTY - KOBYLNICA 2024”	5 900,00 zł	3 110,46 zł
4	Stowarzyszenie Gol Ekipa	Organizacja turnieju piłkarskiego pn.: Mistrzostwa Podwórkowych Ekip z Rejonu Słupskiego	7 700,00 zł	6 214,97 zł
5	UKS Gminna Akademia Piłkarska w Bruszkowie Wielkim	Powiatowa Piłkarska Liga LZS 2024/sezon II	7 000,00 zł	3 000,00 zł
6	Klub Tańca Sportowego „Paktan” w Słupsku	XIX Wakacyjada Taneczna w Kobylnicy - Ogólnopolski Turniej Tańca Sportowego	10 000,00 zł	48 202,85 zł
7	Akademia Młodego	"Mistrzowie szukają	5 390,00 zł	0,00 zł

	Lekkoatlety	Mistrzów" - Aktywny Powiat Słupski	(środki zwrócono)	
8	Gminny Uniwersytet Trzeciego Wieku w Redzikowie	Ruch - Radość Życia 2024	2 000,00 zł	1 300,00 zł
9	Lekkoatletyczny Klub Sportowy "Jantar" w Ustce	Organizacja Mistrzostw Polski w biegu 10 000 m	10 000,00 zł	0,00 zł
10	Klub Tańca Sportowego „Paktan” w Słupsku	PUCHAR POLSKI w tańcach standardowych i latynoamerykańskich - Memoriał Elżbiety Zięciak	10 000,00 zł	20 000,00 zł

5. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Fundacja na rzecz Kultury i Sztuki AVANGART	IV Muzyczne Wakacje z Fundacją AVANGART	7 305,00 zł	17 679,00 zł
2	Stowarzyszenie Inicjatywa dla Wrześcia	IV Miniturniej Tańca Współczesnego	5 695,00 zł	1 879,00 zł
3	Stowarzyszenie Edukacyjne Volumin	Pomorska Wiosna Literacka w powiecie słupskim	2 000,00 zł	800,00 zł
4	Fundacja Latorośl	Nuta hip-hopu vol. 3	3 000,00 zł	100,00 zł
5	Stowarzyszenie Operetka Wrocławska	Szalone lata 50 -70 na wynos!	10 000,00 zł	1 200,00 zł
6	Rada Regionalna Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej w Słupsku	Jubileusz 135-lecia kolei Dolina Słupi	6 080,50 zł	940,00 zł

6. Ratownictwo i ochrona ludności

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Zarząd Oddziału	Organizacja Powiatowych Zawodów Sportowo-	25 000,00 zł	1 200,00 zł

	Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Gdańsku	Pożarniczych		
2	Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Gdańsku	Organizacja współzawodnictwa, Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych z Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych terenu powiatu słupskiego w celu Propagowania udzielania zasad pierwszej pomocy oraz krzewienia sportu i kultury fizycznej	10 000,00 zł	276,00 zł

7. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Wiosna dla Nas	Prowadzenie punktu NPO w Ustce w 2024 r.	68 245,32 zł	0,00 zł
2	Zaborskie Towarzystwo Naukowe w Brusach	Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Damnicy i Dębnicy Kaszubskiej	68 245,32 zł	0,00 zł

8. Dofinansowanie wkładu własnego

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Wartość udzielonej dotacji	Inne środki/wkład własny, w tym wkład osobowy
1	Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku	Fundusz Nowy AKUMULATOR SPOŁECZNY - edycja 2024 w powiecie słupskim	10 000,00 zł	21 000,00 zł

W 2024 r. Zarząd Powiatu Słupskiego ogłosił 9 konkursów ofert na wsparcie i powierzenie realizacji zadań. Ogółem wpłynęły 52 oferty. W trybie pozakonkursowym (tryb z art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) zgłoszono 10 ofert. Łącznie udzielono w 2024 roku dotacji organizacjom pozarządowym w wysokości 3 938 449,93 zł. Wkład własny organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych powiatu słupskiego wyniósł 6 882 213,73 zł. Całkowita wartość zadań realizowanych w 2024 roku wyniosła 10 820 663,66 zł.

W 2025 r. w programie współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi pojawiły się nowe obszary zadań publicznych, zaś pełen katalog priorytetowych zadań obejmuje zakres:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej: prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 3) działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- 4) ochrony i promocji zdrowia,
- 5) polityki senioralnej,
- 6) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- 7) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 8) ratownictwa i ochrony ludności,
- 9) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- 10) promocji i organizacji wolontariatu.

Powyższe dane zostały zaprezentowane, aby pokazać potencjał organizacji, które podejmują współpracę finansową z Powiatem. Możliwości realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe są, rzecz jasna, dużo większe. Rozszerzenie zakresu zadań publicznych oraz wprowadzanie nowych usług społecznych, w kontekście wcześniejszych analiz, jest możliwe w konsultacji z zainteresowanymi środowiskami oraz podmiotami mogącymi realizować nowe działania.

Podsumowując, zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług na terenie Powiatu Słupskiego należy ocenić wysoko, m.in. ze względu na prowadzenie placówek przez organizacje pozarządowe w ramach zadania zleconego. Ogólnie działalność III sektora zwiększa dostępność mieszkańców powiatu do usług społecznych, przy czym należy mieć na uwadze, że mogą to być organizacje zarówno mające siedzibę na terenie powiatu, jak i pochodzące z innych powiatów, szczególnie miasta Słupska. Wiele jest wśród nich organizacji, które realizują usługi dla wybranej grupy osób bądź na niewielką skalę w swojej społeczności. Należy je również mieć na uwadze jako podmioty, które mogą stać się partnerami w realizacji usług społecznych.

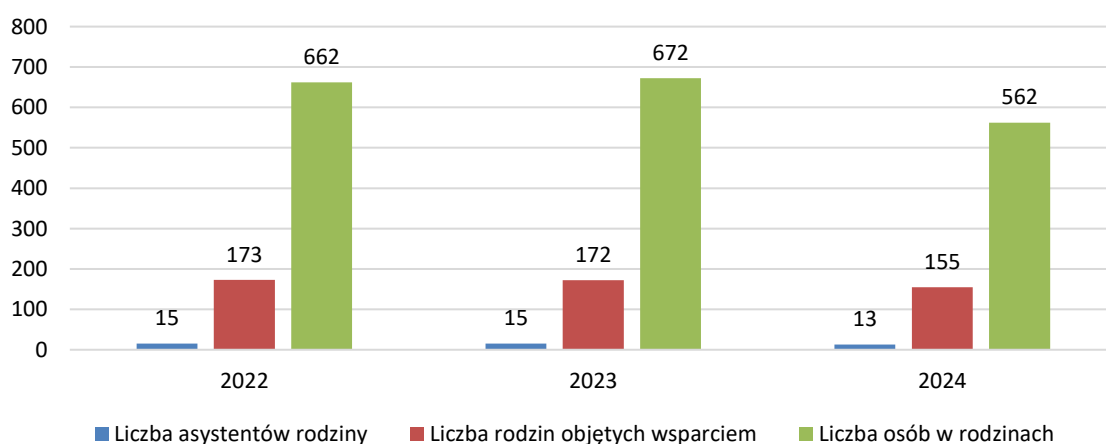
5. Wyzwania lokalnej polityki społecznej

5.1. Rodzina i dziecko

Rodzina jest podstawową i naturalną grupą społeczną, na której opiera się funkcjonowanie całego społeczeństwa. To w niej rodzą się i wychowują dzieci, a także są zaspokajane różnorodne potrzeby jej członków, zarówno te podstawowe (np. wyżywienie, ubranie, schronienie), jak i wyższego rzędu (akceptacja, miłość, szacunek, rozwój zainteresowań i zdolności). Rodzina wypełnia ważne funkcje, m.in.: opiekuńczą, wychowawczą, emocjonalno-ekspresyjną oraz materialno-ekonomiczną. Co istotne, rodzina nie jest tworem odizolowanym od świata, lecz działającym w określonym otoczeniu (prawnym, instytucjonalnym, ekonomicznym, społeczno-kulturowym), które narzuca propagowane style życia, określa oczekiwania wobec osób, a także determinuje możliwości egzystencjalne. To właśnie ze środowiska, w którym funkcjonuje rodzina, pochodzi wiele zasobów oraz możliwości, z których korzystają jej członkowie, ale również płynie szereg zagrożeń oraz czynników utrudniających prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dysfunkcjonalność rodzin, która oznacza ich nieprzystosowanie do pełnienia przypisanych funkcji, stanowi poważne wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej. Przenosi bowiem na państwo oraz na społeczeństwo potrzebę (konieczność) zapewnienia odpowiedniej ochrony i pomocy zwłaszcza dzieciom wychowującym się w niewydolnych rodzinach biologicznych albo pozbawionym opieki rodziców.

Na poziomie gmin, praca z rodzinami doświadczającymi trudności opiekuńczo-wychowawczych odbywa się przede wszystkim w ramach pracy socjalnej. Świadczone są też inne formy wsparcia, np. poradnictwo specjalistyczne, usługi terapeutyczne, mediacje, uczestnictwo dzieci w placówkach wsparcia dziennego. Bardzo istotną rolę w zakresie pracy z rodziną odgrywa ponadto asystent rodziny.

Wykres 4. Asystenci rodziny i rodziny objęte wsparciem w powiecie słupskim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS/OPS.

Asystent rodziny jest odpowiedzialny m.in. za bezpośrednią pracę z rodzicami oraz dziećmi, a także działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. Do jego głównych zadań należy wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

polegające w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu jej marginalizacji i degradacji społecznej, dążeniu do reintegracji oraz poprawy relacji z dalszą rodziną, środowiskiem sąsiedzkim oraz instytucjami. W 2024 roku w powiecie słupskim zatrudnionych było 13 asystentów rodziny, którzy obejmowali wsparciem 155 rodzin, w których żyły łącznie 562 osoby. Liczba asystentów zmniejszyła się o 2 względem roku 2022, natomiast liczba środowisk objętych pomocą – zmalała o 18 rodzin. Średnia liczba osób w rodzinach objętych asystenturą zmniejszyła się z 3,83 w pierwszym roku analizy do 3,63 w ostatnim.

W sytuacji gdy pomimo otrzymanego wsparcia rodziny nie są w stanie realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczej, dzieci mogą zostać umieszczone w pieczy zastępczej sprawowanej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej¹⁰. Jak wynika ze sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, większość rodzin zastępczych w powiecie stanowią rodziny spokrewnione, tj. takie, w których opiekunami dzieci są dziadkowie bądź rodzeństwo. Wg stanu na koniec 2024 r. w liczbie 89 stanowiły 61,8% wszystkich rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, których było łącznie 144 w powiecie. W rodzinnej pieczy przebywało w tym czasie 271 dzieci.

Tabela 6. Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie słupskim w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	103	130	100	125	89	117
Rodziny zastępcze niezawodowe	32	53	30	46	32	46
Rodziny zastępcze zawodowe (w tym specjalistyczne)	7	22	9	31	14	41
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	4	2	10	2	8
Rodzinne domy dziecka	7	48	8	70	7	59
RAZEM	151	257	149	282	144	271

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

W 2024 roku ustanowiono 22 nowe rodziny zastępcze, natomiast rozwiązano 27 rodzin zastępczych. W rodzinnej pieczy po raz pierwszy umieszczono 28 dzieci, a po raz kolejny – 2 dzieci, które powróciły z rodzin biologicznych po uprzednim pobycie w pieczy. Dla porównania, w 2023 roku ustanowiono 30 rodzin, a rozwiązano 32 rodziny zastępcze. Po raz pierwszy w pieczy rodzinnej umieszczono 62 dzieci, a po raz kolejny – 6 dzieci (w tym jedno ze

¹⁰ Należy jednak podkreślić, iż potrzeba sprawowania pieczy zastępczej nie zawsze powstaje wtedy, gdy rodzice dzieci nie chcą lub nie potrafią wypełniać swoich obowiązków rodzicielskich. Może bowiem wynikać również z różnych sytuacji życiowych oraz zdarzeń losowych, takich jak śmierć lub ciężka choroba rodzica/ów.

względu na śmierć rodziny zastępczej). Z kolei w roku 2022 ustanowiono 21 rodzin zastępczych, a rozwiązano – 27 rodzin. Po raz pierwszy w pieczy umieszczono 43 dzieci, a po raz kolejny – 23 dzieci.

Do pieczy zastępczej po raz pierwszy w latach 2022-2024 trafiło łącznie 133 dzieci, głównie z powodu bezradności ich rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nieprawidłowości w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, a także uzależnień szczególnie od alkoholu. Dzieci te często prezentują znacząco zaburzone więzi i funkcjonowanie społeczne, brak im autorytetów moralnych, doświadczyły nadużycia emocjonalnego. Znacząca grupa dzieci posiada orzeczenie o niepełnosprawności. W 2024 r. ponad 46% dzieci (54 osoby) przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej miało orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dzieci w młodszym wieku trafiające do rodzinnych środowisk zastępczych często mają deficyty wynikające z FAS, czyli uszkodzenia układu nerwowego w wyniku prenatalnego narażenia na alkohol. U starszych dzieci pojawiają się zaburzenia potraumatyczne, takie jak lęk, nadpobudliwość z deficytem uwagi, a także depresje, demoralizacja, ryzykowne zachowania, zaburzenia seksualne, trudności w nauce czy autoagresja. Ponadto, wiele dzieci zmaga się z deficytami zdrowotnymi, zarówno wynikającymi z zaniedbań opiekuńczych w okresie wczesnego dzieciństwa, jak i z powodu przemocy, której doświadczyły w środowisku rodzinnym. Czynniki te powodują, że piecza zastępcza nie polega już tylko na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb dziecka, ale na całościowej i wielospecjalistycznej opiece nad nim.

Rodzinna pieczę zastępcza opuściło w 2024 r. 68 dzieci, w tym: do rodziców biologicznych powróciło 6 dzieci (1 z nich ponownie trafiło do pieczy zastępczej), 3 umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 4 zostało przysposobionych, 24 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze, 28 dzieci przeniesiono do innych form rodzinnej pieczy zastępczej, 3 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Należy nadmienić, że w 2024 r. 46 dzieci z terenu powiatu słupskiego było umieszczonych w rodzinach zastępczych w innych powiatach. Z tego: 24 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 12 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych, 6 w rodzinach zastępczych zawodowych oraz 4 dzieci w rodzinnych domach dziecka.

Oprócz dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, istnieje spora grupa umieszczona w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którą tworzą placówki opiekuńczo-wychowawcze. Na terenie powiatu słupskiego jest pięć takich placówek (szerzej opisane w rozdziale 3 Strategii). Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w placówkach tych było 68 dzieci (w roku 2023 – 69 dzieci, a w 2022 r. 61). W ciągu roku w instytucjonalnej pieczy umieszczono 11 dzieci, zaś placówki opuściło 12 wychowanków, w tym 8 osób pełnoletnich, które rozpoczęły proces usamodzielniania.

Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej jest ważnym aspektem. Im dłuższy pobyt w pieczy, tym jest większa potrzeba zintensyfikowanych działań przygotowujących do opuszczenia systemu i samodzielnej egzystencji. Istotnym tematem jest powrót wychowanków do ich rodzin biologicznych, co następuje nierzadko w sytuacjach, gdy nie widzą oni dla siebie innych możliwości. Jest to szczególnie problematyczne, gdy środowisko rodzinne jest dotknięte

nadal problemami takimi jak uzależnienia czy przemoc, przez co szanse na samodzielność, zaradność i aktywność wychowanka maleją.

Usamodzielniani wychowankowie mogą otrzymać z PCPR pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia, a także pomoc psychologiczną i prawną. W 2024 roku wspierano w procesie usamodzielnienia 65 wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, po osiągnięciu pełnoletności. Pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki otrzymały 44 osoby, pomoc na usamodzielnienie – 13 osób, a pomoc na zagospodarowanie – 8 osób. Przyznana pomoc rzeczowa i finansowa z tytułu usamodzielnienia została przeznaczona na podniesienie standardu mieszkań, remonty i wyposażenie w meble, sprzęt RTV oraz artykuły gospodarstwa domowego. Dodatkową formą pomocy był pobyt w mieszkaniu treningowym, z którego korzystało 6 wychowanków (4 osoby opuszczające pieczę instytucjonalną, a 2 rodzinną pieczę zastępczą).

W 2023 r. pomoc w procesie usamodzielnienia otrzymały 72 osoby, w tym 53 osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą a 19 osób – instytucjonalną pieczę zastępczą. Natomiast w roku 2022 było to odpowiednio 60 i 14 osób (łącznie 74 osoby w procesie usamodzielnienia).

5.2. Niepełnosprawność

W świetle art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w sensie prawnym terminem niepełnosprawność określa się „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. We współczesnej literaturze przedmiotu pojawia się również ujęcie socjopolityczne, które rozróżnia upośledzenie czy uszkodzenie funkcjonowania narządu lub organizmu człowieka od niepełnosprawności rozumianej jako niekorzyści lub ograniczenia aktywności będące wynikiem takiej organizacji społeczeństwa, która nie bierze pod uwagę potrzeb, oczekiwań i możliwości ludzi niepełnosprawnych. Innymi słowy, w tym ujęciu niepełnosprawność jest bardziej rezultatem istnienia różnych barier oraz niedostosowania stosunków władzy i społeczeństwa niż zdeterminowana biologicznie¹¹. Niepełnosprawność miewa różnorodne przejawy, wiąże się bowiem z obniżoną sprawnością ruchową, sensoryczną (zmysłową), intelektualną lub psychofizyczną, jak również z trudnościami w komunikowaniu się oraz w funkcjonowaniu w społeczeństwie. Wśród głównych jej przyczyn można wskazać wady wrodzone, przewlekłe choroby, przebyte urazy i wypadki, a także obniżanie się sprawności fizycznej i umysłowej w przebiegu procesu starzenia się organizmu. Niepełnosprawność może wystąpić w różnym okresie życia oraz mieć różny stopień.

Z uwagi na wysoką skalę występowania problemu w populacji, niepełnosprawność stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla polityki społecznej państwa i samorządów lokalnych. W świetle Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku, powiat słupecki zamieszkiwało 14 008 osób niepełnosprawnych (stanowiły 14,5% mieszkańców), w tym 7 317 kobiet oraz 6 691 mężczyzn.

---

¹¹ Por. C. Barnes, G. Mercer, *Niepełnosprawność*, tłum. P. Morawski, Warszawa 2008, s. 18-20.

Większość osób niepełnosprawnych, w liczbie 10 454 osób (5 311 kobiet i 5 143 mężczyzn), to niepełnosprawni prawnie, a więc osoby posiadające odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. W tej grupie przyznane orzeczenie o:

- znacznym stopniu niepełnosprawności miało 2 901 mieszkańców powiatu;
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności miało 5 078 osób;
- lekkim stopniu niepełnosprawności – 1 731 osób;
- niepełnosprawności (wydane dla osób do 16 r.ż.) – 744 osoby.

Osoby niepełnosprawne z orzeczeniami, według ekonomicznych grup wieku, to w większości osoby w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata), których wg NSP 2021 było 5 410 (51,8% niepełnosprawnych prawnie). Osób w wieku emerytalnym było 4 219, natomiast dzieci i młodzieży do 17 r.ż. – 825 osób.

W świetle wyników NSP, druga grupa mieszkańców powiatu słupskiego – 3 554 osoby, w tym 2 006 kobiet i 1 548 mężczyzn – to niepełnosprawni tylko biologicznie, a więc osoby doświadczające ograniczenia sprawności w wykonywaniu codziennych czynności, trwającego co najmniej 6 miesięcy, jednak nie posiadające orzeczenia. Wśród nich 99 osób odczuwało całkowite ograniczenie sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, 502 osoby – poważne ograniczenie sprawności, a 2 953 – umiarkowane. Inaczej niż w przypadku mieszkańców z orzeczeniami, w grupie osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Było ich 2 458, czyli 69,2% wszystkich osób w grupie niepełnosprawnych biologicznie. Osób w wieku produkcyjnym było 1 024, a dzieci i młodzieży do 17 r.ż. były 72 osoby.

Dla mieszkańców powiatu słupskiego orzeczenia o niepełnosprawności dla osób do lat 16 oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r.ż. wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku. W świetle jego sprawozdań, w 2024 r. orzeczenia wydano 404 dzieciom i młodzieży do lat 16 oraz 4 025 osobom w wieku powyżej 16 lat.

Jeśli chodzi o pierwszą grupę, to częściej orzeczenia otrzymywali chłopcy (było ich 255) niż dziewczęta (149 orzeczeń). Co istotne, w tej grupie najwięcej orzeczeń było z symbolem 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe (140 orzeczeń) oraz 02-P choroby psychiczne (65 orzeczeń). Rzadziej zaś były wskazywane inne symbole przyczyny niepełnosprawności takie jak: 04-O - choroby narządu wzroku (39 orzeczeń), 11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (28), 01-U - upośledzenia umysłowe (24), 03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (21), 10-N - choroby neurologiczne (21), 05-R - upośledzenia narządu ruchu (19), 06-E – epilepsja (16), 07-S - choroby układów oddechowego i krążenia (15), 08-T - choroby układu pokarmowego (9) oraz 09-M - choroby układu moczowo-płciowego (7 orzeczeń).

Odmienne od grupy dzieci i młodzieży, w grupie starszej tj. osób od 16 r.ż. w 2024 r. wydano więcej orzeczeń kobietom (2 356) niż mężczyznom (1 669), a dysproporcja ta wynikała głównie z większej liczby kobiet starszych otrzymujących orzeczenie. Ogólnie dla osób w wieku 60 lat i więcej wydano 2 074 orzeczeń (51,5%), dla osób w wieku 41-59 lat – 1 370 orzeczeń (34%), dla osób w wieku 26-40 lat – 390 orzeczeń, a w grupie 16-25 lat – 191 orzeczeń. Jak widać, występuje

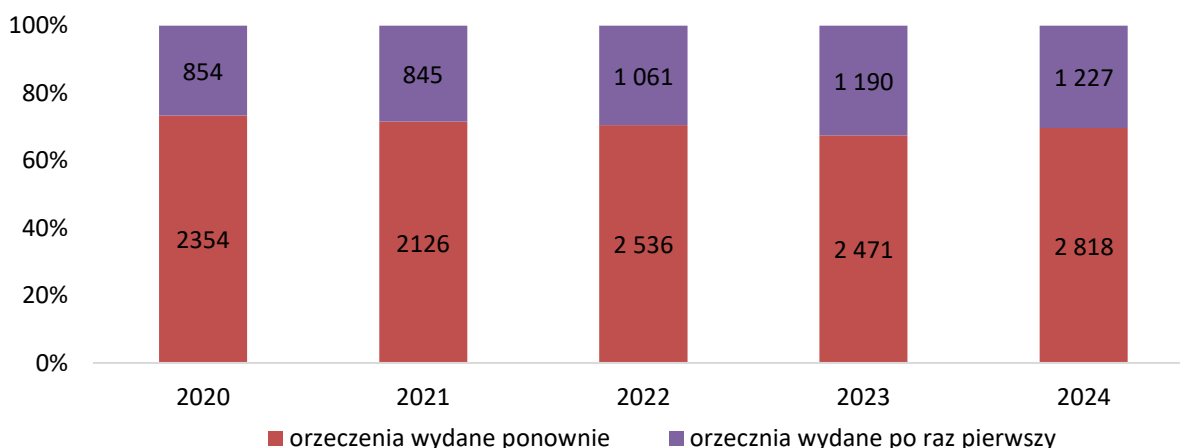
korelacja pomiędzy wiekiem a niepełnosprawnością, tzn. wraz ze starzeniem się rośnie ryzyko pogorszenia stanu zdrowia i sprawności organizmu, mogące skutkować niepełnosprawnością. Jeśli chodzi o kryterium zatrudnienia osób niepełnosprawnych, częściej były to osoby niepracujące – wydano bowiem 2 584 orzeczenia dla osób niepracujących (64,2%) i 1 441 dla pracujących.

Warto przeanalizować też stopnie niepełnosprawności i symbole przyczyn, które były wskazywane w orzeczeniach osób powyżej 16 r.ż. W 2024 r. Zespół wydał najwięcej orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (2 661 – 66,1%), następnie znacznym (1 118 orzeczeń), a najmniej o stopniu lekkim (246). Z kolei najczęściej wskazywanymi symbolami przyczyny niepełnosprawności były:

- 05-R - upośledzenia narządu ruchu – 2 060 orzeczeń;
- 10-N - choroby neurologiczne – 1 805 orzeczeń;
- 02-P - choroby psychiczne – 850 orzeczeń;
- 07-S - choroby układów oddechowego i krążenia – 766 orzeczeń;
- 11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego – 662 orzeczenia.

Pozostałe symbole przyczyn niepełnosprawności występowały rzadziej. Były to 09-M - choroby układu moczowo-płciowego (401 orzeczeń), 08-T - choroby układu pokarmowego (256), 03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (216), 04-O - choroby narządu wzroku (129), 06-E - epilepsja (74), a najrzadziej: 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe (52 orzeczenia) oraz 01-U - upośledzenia umysłowe (36 orzeczeń).

Wykres 5. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu słupeckiego w wieku powyżej 16 roku życia w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdań PZdsOoN w Słupsku.

Należy dodać, że liczba wydanych orzeczeń zawiera zarówno orzeczenia, które osoby otrzymały po raz pierwszy jak i orzeczenia dla osób, które już przynajmniej raz miały wydane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W większości przypadków orzeczenia były bowiem wydawane na czas określony (od roku do kilku lat).

W zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych PCPR udziela wsparcia ze środków PFRON w postaci dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a także organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Należy wyjaśnić, że podane niżej liczby osób z niepełnosprawnością, które otrzymały dofinansowania w ramach poszczególnych instrumentów stanowią część mieszkańców wnoszących o pomoc. Na przykład, w 2024 r. o dofinansowanie ze środków PFRON do turnusów rehabilitacyjnych ubiegało się 345 osób, w tym 96 osób wnioskowało również o wsparcie dla opiekuna (razem 441 osób). Dofinansowanie przyznano 359 osobom, a ostatecznie z pomocy skorzystało 329 osób, natomiast 30 osób zrezygnowało z udziału w turnusie z powodu złego stanu zdrowia lub sytuacji rodzinnej. Z kolei o pomoc na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wnioski złożyło 536 osób indywidualnych, które otrzymały potwierdzenie realizacji zlecenia z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 7. Osoby korzystające z dofinansowania ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Turnusy rehabilitacyjne – osoby indywidualne	294	244	329
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	388	559	478
Sprzęt rehabilitacyjny	8	20	24
Likwidacja barier architektonicznych	3	7	3
Likwidacja barier w komunikowaniu się	13	2	6
Likwidacja barier technicznych	21	17	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań PCPR.

Samorząd Powiatu Słupskiego realizował też pilotażowy program „Aktywny Samorząd” dofinansowany ze środków PFRON. W Module I dofinansowano realizację 39 wniosków, w ramach których wsparcie przyznawano m.in. na pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu, w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego. W Module II – 101 osób niepełnosprawnych otrzymało pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Zaprezentowane wyżej dane wskazują na dużą skalę potrzeb osób z niepełnosprawnościami w obszarze likwidacji różnorodnych barier. Wyzwania, z którymi na co dzień borykają się te osoby, to nie tylko utrudniony dostęp do dóbr i usług publicznych, wynikający z barier urbanistycznych, architektonicznych i komunikacyjnych, ale także izolacja społeczna oraz niski poziom świadomości społecznej na temat potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym panujących stereotypów i uprzedzeń. Istotna jest również kwestia aktywności zawodowej, która pozostaje na dość niskim poziomie z różnych względów, zarówno indywidualnych, takich jak stan

zdrowia czy cechy osobowościowe, jak i zewnętrznych związanych z uwarunkowaniami rynku pracy, komunikacyjnymi i dostępnością przestrzeni publicznej dla osób o różnych rodzajach niepełnosprawności.

5.3. Sytuacja osób starszych

Granice starości są bardzo płynne, mają wymiar indywidualny dla każdego człowieka, ponieważ z innym tempem przebiega proces starzenia się (zależy to od czynników genetycznych, stylu życia, wpływów środowiskowych). Można jednak przyjąć, że wiek 60-69 lat to okres początkowej starości. Już wtedy następuje spadek zdolności adaptacyjnych organizmu, większa podatność na choroby i niepełnosprawność, a także ograniczenie samodzielności życiowej.

W świetle danych BDL GUS, na koniec 2024 r. powiat słupski zamieszkiwało 24 098 osób starszych czyli w wieku co najmniej 60 lat¹². Ich liczba wzrosła, w porównaniu do 2020 r., o 1 505 osób. Seniorzy i seniorki stanowili w ostatnim roku analizy 25,1% ludności powiatu, to znaczy, że już co czwarty mieszkaniec był osobą starszą. W tej grupie większość w liczbie 13 239 osób (54,9%) to kobiety. Przy czym wśród mieszkańców powiatu w wieku 70 lat i więcej odsetek kobiet wynosił 58,6%, a w grupie osób mających 85 i więcej lat – 73,6%. Należy ponadto nadmienić, że w 2024 r. w powiecie słupskim zamieszkiwało 11 209 osób w wieku powyżej 70 lat, zaś w wieku powyżej 85 lat było 1 414 seniorów i senierek.

Indywidualna sytuacja poszczególnych osób starszych jest bardzo zróżnicowana w zależności m.in. od cech osobowościowych, statusu materialnego, miejsca zamieszkania, poziomu sprawności organizmu, wsparcia rodziny. Zasadniczo jednak seniorzy zmagają się z problemami takimi jak przewlekłe i/lub ciężkie choroby (pogarszający się stan zdrowia), trudny dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, bariery architektoniczne, wykluczenie transportowe, niskie emerytury i świadczenia socjalne, stereotypy i dyskryminacja społeczna, a także samotność. Osamotnienie i izolacja społeczna jest problemem osób starszych wynikającym przede wszystkim z utraty części kontaktów w związku z zakończeniem aktywności zawodowej oraz osłabieniem więzów rodzinnych i sąsiedzkich. W zależności od wyników zrealizowanych badań, odsetek samotnych seniorów i senierek w Polsce szacuje się od jednej piątej do jednej trzeciej populacji¹³.

Szczególnie trudna jest sytuacja osób w podeszłym wieku, przewlekłe chorych, które ze względu na długookresowe lub trwałe upośledzenie funkcji organizmu, dla zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych wymagają pomocy innych osób. Pomoc ta jest realizowana zarówno w systemie pomocy społecznej (m.in. w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, dziennych usług świadczonych w ośrodkach wsparcia, całodobowych usług świadczonych w domach pomocy społecznej oraz w rodzinnych domach pomocy), jak i systemie ochrony

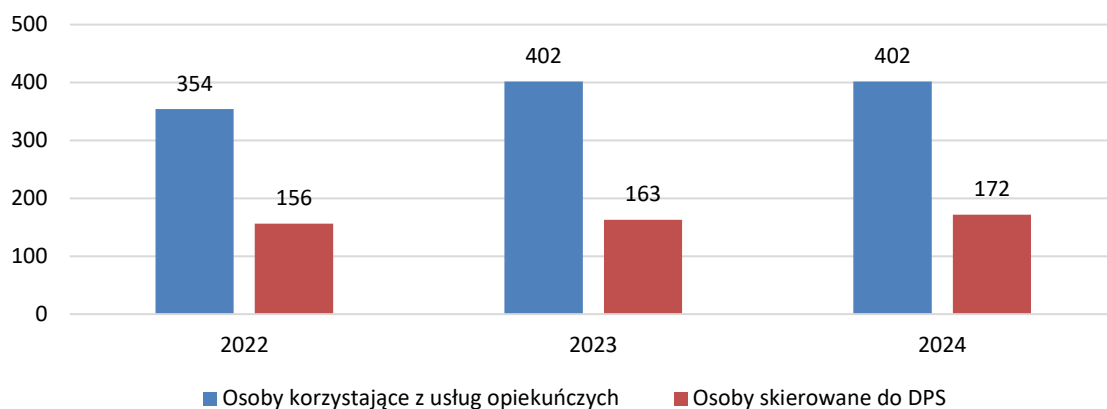
---

¹² Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych wskazuje w art. 4 pkt 1, że użyte w ustawie określenie „osoba starsza” oznacza osobę, która ukończyła 60. rok życia.

¹³ Przykłady badań prowadzonych na różnych grupach, dotyczące problemów, z którymi zmagają się osoby starsze: <https://glosseniara.pl/2023/05/26/badanie-co-czwarta-starsza-osoba-w-polsce-zmaga-sie-z-osamotnieniem/>
<https://rob.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/2024/11/WYNNIKI-Z-BADAN-METORYCZNYCH-1.pdf>

zdrowia (np. w postaci długoterminowej opieki pielęgniarstwa w domu albo opieki stacjonarnej oferowanej przez zakład opiekuńczo-leczniczy lub pielęgnacyjno-opiekuńczy).

Wykres 6. Osoby korzystające z usług opiekuńczych oraz pobytu w DPS w powiecie słupskim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS/OPS.

W 2024 r. usługi opiekuńcze w ramach publicznego systemu pomocy zostały przyznane decyzją 402 osobom z 392 rodzin, w których funkcjonowało łącznie 476 osób. W porównaniu do roku 2022 nastąpił wzrost liczby mieszkańców powiatu korzystających z usług opiekuńczych o 48 osób. Pojawiła się też nowa forma wsparcia – usługi sąsiedzkie, polegające na odpłatnej pomocy udzielanej przez sąsiadów osobom starszym lub samotnym, które mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem. W 2024 r. skorzystało z niej 48 osób w 6 gminach. W badanym okresie nastąpiło zwiększenie liczby mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej, za których odpłatność ponosi gmina. W 2022 r. było takich osób 156, w 2023 r. – 163, natomiast w ostatnim roku analizy – 172 osoby.

Prognozowane postępowanie zjawiska „starzenia się” społeczeństwa będzie wymagało systematycznego rozwoju środowiskowych form wsparcia m.in. w postaci domów pobytu, klubów seniora, a także usług opiekuńczych. Wysiłek instytucji publicznych i organizacji obywatelskich powinien zostać położony również na kreowanie warunków aktywności społecznej, sprzyjających dobrostanowi psychofizycznemu oraz pomyślnemu starzeniu się. Działania te powinny być prowadzone równoległe z rozwojem systemu ochrony zdrowia w powiecie oraz działaniami ukierunkowanymi na zwiększanie świadomości społecznej oraz odpowiedzialności ludności za „zdrowe starzenie się”.

Oprócz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu należy również mieć na uwadze potrzebę zmiany postrzegania roli seniorów w społeczeństwie. Osoby w wieku od 60 lat wżwyz to nie tylko osoby wymagające pomocy, ale także osoby, które mogą jeszcze pracować, działać społecznie, pomagać innym, uczyć się i rozwijać. Mają też potencjał zbudowany na latach doświadczeń i pracy, który należy diagnozować i zagospodarowywać dla dobra wspólnego. Z racji tego, że w najbliższych latach osób w starszych grupach wiekowych będzie przybywać, już teraz można mówić nie tylko o społeczeństwie starzejącym się, ale o społeczeństwie różnego wieku, czyli takim, w którym każda grupa wiekowa ma zadania do spełnienia.

5.4. Aktywizacja zawodowa

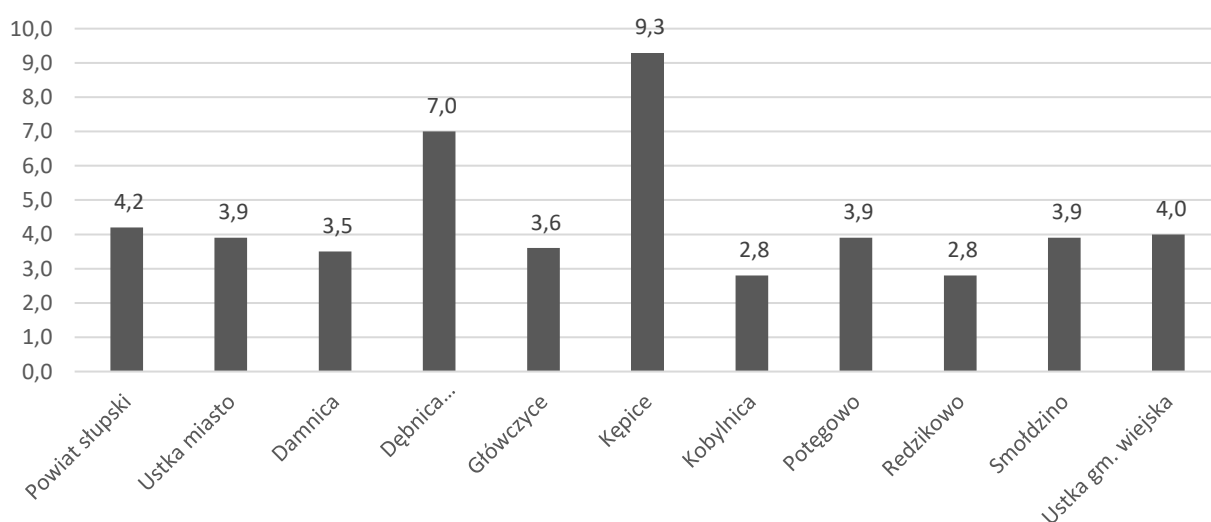
Aktywizacja zawodowa obejmuje szereg działań podejmowanych w celu zapewnienia równowagi na rynku pracy, z jednej strony poprzez oddziaływanie na osoby bezrobotne i bierne zawodowo, a z drugiej poprzez wspieranie pracodawców ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności skierowanych do osób z grup defaworyzowanych.

Liczba bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku na koniec 2024 roku wynosiła 2 360 osób i była niższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 r. o 833 (spadek o 26,4%). Najwięcej bezrobotnych mieszkańców było w gminach: Kępice (432 osoby), Dębница Kaszubska (375) i Redzikowo (338), zaś najmniej bezrobotnych – w gminach Smołdzino (70 osób), Damnica (114) i Potęgowo (144). Powyższe dane należy jednak zestawić z ogólną liczbą mieszkańców, a także liczbą ludności w wieku produkcyjnym, aby uzyskać dokładniejszy obraz omawianego problemu społecznego w podziale na gminy.

Udział bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla powiatu słupskiego w 2024 r. wynosił 4,2% i był niższy od wskaźnika odnotowanego w roku 2020 o 1,2 punktu proc. Mniejszy odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, niż średnia dla powiatu, w 2024 r. miało 8 gmin. Natomiast wyższy odsetek odnotowano w gminach Kępice i Dębница Kaszubska.

Analiza cech socjodemograficznych bezrobotnych mieszkańców powiatu słupskiego wskazuje na dość duży odsetek osób do 30 roku życia, które w liczbie 580 os. stanowiły w grudniu 2024 roku 24,6% ogółu bezrobotnych. Jest to grupa należąca do katalogu grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Młodzi bezrobotni nierzadko bowiem charakteryzują się niewielkim doświadczeniem zawodowym bądź wykształceniem nieadekwatnym do potrzeb rynku pracy, a przy tym mogą mieć zbyt wysokie oczekiwania względem potencjalnego pracodawcy.

Wykres 7. Odsetek bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w powiecie słupskim i w poszczególnych gminach w 2024 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Barier na rynku pracy mogą doświadczać również osoby po 50 roku życia. W powiecie słupeckim w 2024 roku stanowiły one, w liczbie 728, ponad jedną czwartą bezrobotnych (27,6%). Sytuacja tych osób nierzadko jest skomplikowana. Mogą to być osoby dysponujące wieloletnim doświadczeniem zawodowym, ale przy tym mieć nieaktualne kwalifikacje; lub nie mieć doświadczenia w pracy w ogóle ze względu na wcześniejsze zajmowanie się domem i wychowaniem dzieci bądź podlegać stereotypom dotyczącym osób starszych na rynku pracy. Wszystko to może mieć wpływ na trudności w znalezieniu zatrudnienia.

Pomimo zmniejszania rozmiarów bezrobocia rejestrowanego problemem pozostaje nadal długotrwałe bezrobocie, rozumiane jako pozostawanie przez bezrobotnego w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych¹⁴. Osoby należące do kategorii osób długotrwałe bezrobotnych w 2024 roku, w liczbie 986, stanowiły 41,8% wszystkich bezrobotnych z powiatu słupeckiego. W porównaniu do 2020 roku ich liczba spadła o 247 osób, jednak odsetek w strukturze wzrósł o 1,9 punktu procentowego.

Czynnikami różnicującym dostęp do rynku pracy może być również płeć, miejsce zamieszkania oraz poziom wykształcenia. Co prawda w 2024 r. udział kobiet w grupie bezrobotnych mieszkańców wynosił 50,6%, a więc nie był diametralnie wyższy niż udział mężczyzn, jednak trzeba pamiętać, że wśród osób w wieku produkcyjnym odsetek kobiet w powiecie jest niższy. W związku z tym, osoby bezrobotne w grupie kobiet w wieku 18-59 lat stanowiły 4,6%, natomiast bezrobotni wśród mężczyzn w wieku 18-64 lata – 3,8% osób.

Tabela 8. Wybrane kategorie osób bezrobotnych w powiecie słupeckim w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni ogółem	3 156	3 219	2 483	2 323	2 360
Kobiety	1 706	1 746	1 353	1 249	1 193
Mężczyźni	1 450	1 473	1 130	1 074	1 167
Do 25 roku życia	398	394	298	270	322
Do 30 roku życia	861	794	592	556	580
Powyżej 50 roku życia	781	813	669	611	651
Długotrwałe bezrobotni	1 260	1 688	1 136	1 043	986
Niepełnosprawni	189	241	204	212	147

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹⁴ W świetle obowiązującej od 1 czerwca 2025 r. ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia, osoby długotrwałe bezrobotne to pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu. W analizie prezentujemy jednak dane za wcześniejsze lata, dlatego odwołujemy się do definicji z poprzedniej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Na koniec 2024 roku osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym bądź niepełnym podstawowym w liczbie 823 stanowiły największą grupę (34,9% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP). Mniej liczną grupą były zaś osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym (594 osoby) oraz z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym (486 osób). Ich odsetek wśród zarejestrowanych w PUP wynosił odpowiednio 25,2% i 20,6% bezrobotnych. Najmniej w rejestrze było osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym (odpowiednio 230 i 227 osób - 9,7% i 9,6% bezrobotnych).

Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy obejmowane są szeregiem usług i instrumentów rynku pracy, które mają pomóc im nabyć doświadczenie zawodowe i kwalifikacje adekwatne do potrzeb rynku pracy, zwiększyć kompetencje interpersonalne i motywację do podjęcia zatrudnienia, a w konsekwencji wesprzeć w znalezieniu pracy. Obecny rynek pracy z jednej strony wydaje się otwarty na osoby aktywne i zmotywowane, które najczęściej w dość krótkim czasie znajdują zatrudnienie. Powyższą tezę potwierdzają dane PUP. W 2024 r. nowo zarejestrowanych bezrobotnych było 3 901 osób, w tym jedynie 340 osób, które dotychczas nie pracowały. Z kolei osób wyrejestrowanych przez PUP było 3 864. Ponad połowa bezrobotnych spośród wyrejestrowanych (1 947 osoby) opuściła rejestr urzędu pracy z powodu podjęcia zatrudnienia.

Z drugiej jednak strony, część zarejestrowanych jako bezrobotni to osoby przez wiele lat bierne zawodowo, nie mające motywacji do podjęcia pracy, doświadczające barier edukacyjnych i komunikacyjnych, wykazujące się roszczeniową postawą bądź których stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia. Zwykle zostają one dłużej w rejestrze urzędu pracy, a ich aktywizacja nie przynosi długoterminowych efektów. Utrudnieniem dla aktywizacji zawodowej mieszkańców, jak również dla realizacji usług społecznych, może być niska dostępność komunikacyjna części miejscowości w powiecie.

5.5. Osoby i rodziny w kryzysie

Kryzys oznacza stan nierównowagi wewnętrznej i jest związany z wydarzeniami życiowymi, wymagającymi istotnych zmian i rozstrzygnięć. Charakteryzuje się tym, że ma swój początek i koniec, zakłada się, że jest sytuacją przejściową, którą można przezwyciężyć. Osoba lub rodzina dotknięta kryzysem często nie jest jednak w stanie pokonać przeszkód, a przedłużające się trudności mogą powodować zniechęcenie oraz utratę wiary we własne siły i możliwości.

Jednym z czynników, który może generować sytuacje kryzysowe, jest uzależnienie. W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia, stanowi ono stan psychiczny i fizyczny, który wynika z interakcji organizmu z substancją psychoaktywną. Charakteryzuje się on zmianami zachowania oraz koniecznością przyjmowania substancji w sposób okresowy bądź ciągły – w celu doświadczania jej wpływu bądź uniknięcia objawów towarzyszących jej brakowi w organizmie.

Uzależnienie w kontekście dysfunkcji społecznych należy jednak rozumieć szerzej i dwojako – jako silną i nabytą potrzebę 1) zażywania konkretnych substancji takich jak alkohol (alkoholizm), narkotyki (narkomania) czy lekarstwa (lekomania); 2) wykonywania określonych czynności (np. uprawianie hazardu, oglądanie telewizji, korzystanie z Internetu, robienie zakupów, granie w gry komputerowe). W obu tych wymiarach uzależnienie może przynieść negatywne konsekwencje, gdyż utrudnia prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niejednokrotnie

prowadzi nie tylko do utraty zdrowia, ale także do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie.

Specyfika problemu uzależnień powoduje, że dokładne określenie jego skali i zasięgu nie jest możliwe. Osoby nimi dotknięte lub członkowie ich rodzin mogą przez długi czas nie uświadamiać sobie jego istnienia, mogą też ukrywać go ze względu na obawę przed ostracyzmem społecznym. Dane oraz badania społeczne przeprowadzane w tym zakresie wskazują jednak na to, że uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych stanowią dość poważny problem społeczny. W świetle raportu „Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2025”, do najistotniejszych czynników ryzyka w kontekście chorób niezakaźnych zakwalifikowano palenie tytoniu, szkodliwe spożywanie alkoholu, niezdrową dietę oraz brak aktywności fizycznej. Dodatkowo wskazano, że głównym czynnikiem ryzyka odpowiedzialnym za obciążenie chorobowe u mężczyzn w Polsce było używanie tytoniu (13,5% całkowitego obciążenia) oraz używanie alkoholu (8,9%)¹⁵.

Grupą szczególnie zagrożoną uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest młodzież. Tematyce uzależnień wśród młodzieży poświęcony jest dokument „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r. Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD”¹⁶. W świetle przedstawionych w nim wyników, 72,9% uczniów w wieku 15-16 lat oraz 91,3% uczniów w wieku 17-18 lat chociaż raz w swoim życiu piło alkohol. Ponadto raport stwierdza, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem napoje alkoholowe spożywało 39,1% w młodszej grupie respondentów i 73,3% w starszej. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 13,4% uczniów z młodszej kohorty i 24,3% ze starszej grupy wiekowej.

W świetle badań ESPAD, palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym niż picie alkoholu. Chociaż raz w życiu paliło 38,6% osób w wieku 15-16 lat oraz 56,1% uczniów ze starszej grupy 17-18 lat. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 21,0% uczniów z grupy młodszej i 30,0% ze starszej. Powyższe wyniki, pomimo iż wykazują niejednokrotnie tendencję spadkową w porównaniu do wcześniejszych badań tego typu, nie napawają jednak optymizmem. Wskazują bowiem na wciąż istniejące zagrożenie uzależnieniami od różnego rodzaju substancji psychoaktywnych wśród młodzieży.

W świetle danych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu słupskiego w 2024 roku z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu skorzystały 417 rodzin. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu zwiększyła się o 31. Z kolei sprawozdania gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wskazują na 501 osób, w stosunku do których w latach 2022-2024 podjęto czynności zmierzające do orzeczenia obowiązku poddania

---

¹⁵ *Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2025*, red. B. Wojtyniak, A. Smaga, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2025.

¹⁶ J. Sierosławski, U. Sierosławska, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r. Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

się leczeniu w placówce leczenia uzależnień. Przy czym widać tutaj tendencję wzrostową, jeśli porówna się 2022 i 2024 rok.

Narkomania w statystykach pomocy społecznej występuje sporadycznie – w 2024 roku pomoc społeczną z tego tytułu w powiecie przyznano 27 rodzinom. Warto jednak mieć na uwadze, że pomimo nadal istniejącego problemu dostępności różnego rodzaju substancji psychoaktywnych, obecnie coraz bardziej powszechne staje się zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi, w tym od internetu, mediów społecznościowych, gier elektronicznych itd. Uzależnienia lub brak higieny cyfrowej, a także przebywanie dużo czasu w świecie wirtualnym sprzyja wyalienowaniu młodzieży, zaburzeniom psychicznym, trudnościom w komunikowaniu się, a także niechęci do podejmowania kontaktów społecznych. Istotnym problemem może również stać się cyberprzemoc i poczucie anonimowości w sieci, przez które młodzież „pozwala” sobie na hejtowanie, szantaż oraz inne negatywne zachowania.

Wskazane wyżej ogólnopolskie badania ESPAD uwzględniają również pytania dotyczące korzystania z mediów społecznościowych oraz grania w gry na urządzeniach elektronicznych. W młodszej grupie 50,6% badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu w tych mediach, około 37,3% jest zdania, że ich rodzice uważają, że poświęca na tą aktywność za dużo czasu. W starszej grupie rozkład odpowiedzi jest podobny - analogiczne odsetki wynoszą 55,2% i 32,0%. Choć na te odpowiedzi należy patrzeć z pewną dozą ostrożności, ponieważ dotyczą subiektywnej oceny, zaś ankietowani mogą nie być w pełni świadomi, w jakim stopniu są pochłonięci przez tzw. świat wirtualny. W opinii wielu ekspertów jest to poważny problem. Raport z innych badań, przeprowadzonych przez NASK, wskazuje, że młodzież korzystając z internetu w dni powszednie spędza w nim 5 godzin dziennie bez jednej minuty, a w weekendy 5 godzin i 16 minut. Ponadto, co jest bardzo niepokojące, rodzice nie mają dostatecznej kontroli nad tym, ile czasu i w jaki sposób ich dzieci używają urządzeń z dostępem do internetu¹⁷.

Kolejnym istotnym problemem rodzin zamieszkujących powiat słupski jest przemoc domowa¹⁸. W świetle danych ośrodków pomocy społecznej w 2024 roku z powodu przemocy domowej wsparcie otrzymało łącznie 26 rodzin. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin wzrosła o 1. Informacje te nie wyczerpują jednak skali zjawiska. Według danych gminnych zespołów interdyscyplinarnych łącznie we wszystkich gminach z terenu powiatu w latach 2022-2024 odnotowano 778 nowych zgłoszeń przypadków przemocy w ramach procedury Niebieskie Karty,

---

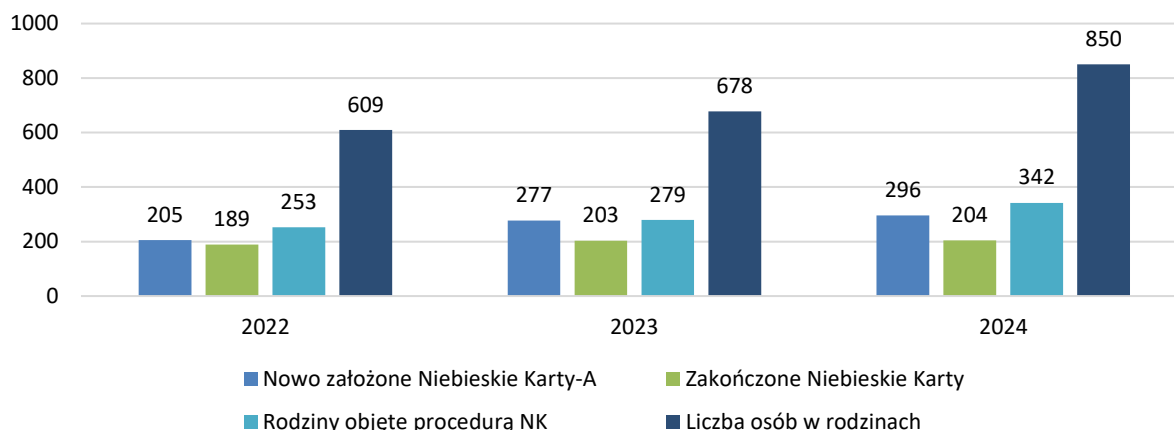
¹⁷ <https://www.nask.pl/aktualnosci/co-dzieci-robia-w-sieci-nowy-raport-nastolatki>

¹⁸ W świetle art. 2 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, stanowi ona jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

a procedurą obejmowano co roku od 253 do 342 rodzin i od 609 do 850 osób w tych rodzinach. Zakończono w tym czasie 596 procedur, w tym 494 z powodu zaprzestania stosowania przemocy domowej.

Wykres 8. Niebieskie Karty i rodziny nimi objęte w powiecie słupskim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołów Interdyscyplinarnych.

Zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w zakresie przemocy domowej obejmują między innymi organizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. W 2024 r. w programach tych brało udział 10 osób, w 2023 r. było to 8 osób, a w 2022 r. – 9 osób stosujących przemoc domową.

W kontekście sytuacji kryzysowej należy wspomnieć o sytuacji migrantów i uchodźców, którzy mogą doświadczać ubóstwa, trudności w integracji czy aktywizacji zawodowej, a także innych problemów związanych z przyjazdem do obcego kraju. Cudzoziemcy w Polsce mogą korzystać ze wsparcia w ramach Indywidualnych Programów Integracji, które mają na celu wspomóc ich w nabyciu kompetencji niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w naszym kraju. Raport z kontroli przeprowadzonej przez NIK pn. „Pomoc społeczna dla uchodźców” wskazuje, że jak dotąd system pomocy społecznej nie stwarza uchodźcom odpowiednich warunków do integracji i samodzielnego życia¹⁹. W związku z tym, iż ruchy migracyjne obecnie nasilają się, należy mieć na uwadze działania skierowane do tej grupy osób.

¹⁹ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,10216,vp,12539.pdf>

6. Cele, priorytety i kierunki działań

Scharakteryzowane w poprzednim rozdziale wyzwania strategiczne definiują zasadnicze kierunki lokalnej polityki społecznej. Należy jednak mieć na uwadze również wyzwania o charakterze przekrojowym, które dotyczą każdego z pozostałych, wpływając na zasoby i potencjał powiatu do sprostania im. Wyzwania te dotyczą przede wszystkim procesu deinstytucjonalizacji i rozwoju systemu usług społecznych, zapewniającego ich dostępność na jak najwyższym i dostosowanym do potrzeb poziomie, a także wzmacniania kapitału społecznego i współpracy z sektorem ekonomii społecznej. Ich uwzględnienie umożliwi efektywną realizację założonych celów.

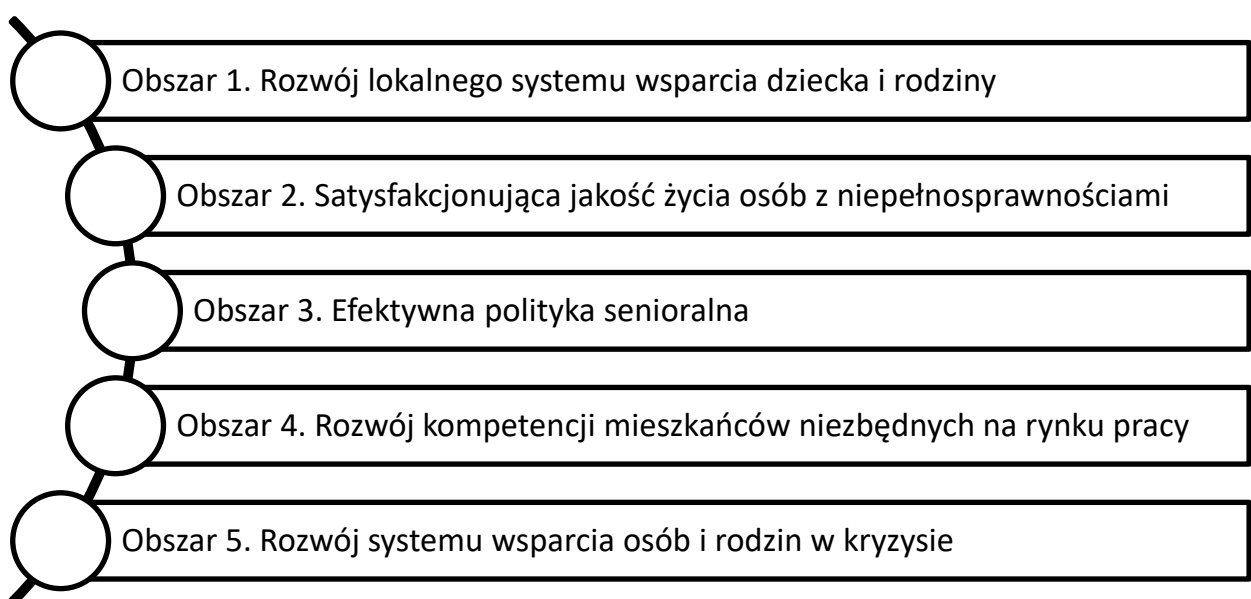
Część operacyjną *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2026-2030* usystematyzowano w formie obszarów strategicznych. Każdy z nich dotyczy innego obszaru polityki społecznej, jednakże są one ze sobą ściśle powiązane. Dlatego też należy je rozpatrywać łącznie jako elementy składowe wizji rozwoju, zaś wdrożenie założeń jednego priorytetu będzie miało istotny wpływ na powodzenie pozostałych.

Kierunek zaplanowanych działań wyznacza cel główny Strategii, który brzmi następująco:

Stworzenie warunków efektywnego funkcjonowania mieszkańców Powiatu Słupskiego w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym poprzez rozwój usług społecznych w formule deinstytucjonalizacji.

W ramach każdego obszaru wyznaczono cel strategiczny, cele operacyjne oraz kierunki działań, które będą służyć ich realizacji. Wszystkie cele i działania będą realizowane w całym horyzoncie czasowym Strategii, tj. w latach 2026-2030, dlatego odstąpiono od określania szczegółowych harmonogramów. W każdym z obszarów określono również wskaźniki realizacji działań oraz prognozę zmian, jakie mogą nastąpić w momencie osiągnięcia założonych celów.

W odpowiedzi na zdefiniowane wyzwania określono następujące obszary strategiczne:

Realizacja powyższych celów i kierunków działań wymaga uwzględnienia kwestii horyzontalnych związanych z tworzeniem spójnego i efektywnego systemu powiatowej polityki społecznej. Z tego względu konieczne jest podejmowanie takich działań jak:

- Prowadzenie badań oraz analiz pozwalających na lepsze poznanie faktycznej skali oraz przyczyn i skutków problemów społecznych występujących na terenie powiatu.
- Rozwój kompetencji i kwalifikacji kadr służb społecznych w powiecie.
- Wspieranie kadry specjalistów zajmujących się m.in. uzależnieniami, przemocą domową oraz interwencją kryzysową w postaci superwizji i pomocy psychologicznej.
- Włączanie lokalnych liderów, w tym przedstawicieli sektora ekonomii społecznej, do zespołów o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym w zakresie planowania oraz realizacji zadań powiatowej polityki społecznej.
- Opracowywanie, wdrażanie i monitoring programów powiatowych przy użyciu różnych metod partycypacji, uwzględniających aktywny udział reprezentatywnej grupy instytucji i organizacji lokalnych.
- Tworzenie przestrzeni do współpracy, wspólnych przedsięwzięć oraz wymiany doświadczeń powiatu i gmin.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wdrażania polityki społecznej, poprzez m.in. zlecenie realizacji zadań publicznych oraz zawiązywanie partnerstw.

Obszar 1. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości opieki i wychowania w rodzinach oraz w placówkach wspierających dzieci i młodzież.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kompetencji rodziców oraz opiekunów prawnych w zakresie opieki i wychowania dzieci.
2. Wzrost dostępności usług wsparcia dla rodzin doświadczających trudności życiowych, w tym przemocy i sytuacji kryzysowej.
3. Tworzenie warunków rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz podniesienie standardów funkcjonowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Tworzenie sieci wsparcia dla dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej i ich rodzin.
5. Podniesienie jakości i efektywności instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez wdrażanie rozwiązań deinstytucjonalizacyjnych oraz współpracę międzynarodową.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

- Zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zmniejszenie skali problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
- Podniesienie jakości rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- Wzrost udziału rodzinnych form pieczy zastępczej.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji w rodzinach.
- Zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji działań:
1) Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka i ich efektywnego funkcjonowania oraz tworzenia rodzin pomocowych poprzez poszukiwanie, pozyskiwanie, szkolenie oraz kwalifikowanie kandydatów do pełnienia tych funkcji, jak również prowadzenie różnorodnych kampanii społecznych w tym zakresie.	- Liczba funkcjonujących na terenie powiatu rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. - Liczba przeszkolonych kandydatów i kandydatek do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. - Liczba dzieci umieszczonych w danym roku oraz łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
2) Zwiększanie dostępu rodzin zastępczych do informacji na temat oferowanych usług społecznych w powiecie oraz wsparcia finansowego, z których mogą korzystać, aby	- Liczba rodzin zastępczych, którym przekazano informację na temat oferty wsparcia.

skuteczniej rozwiązywać problemy i zaspokajać swoje potrzeby.	
3) Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych, obejmującego w szczególności poradnictwo specjalistyczne m.in. psychologiczne, pedagogiczne, prawne, mediacji, terapii rodzinnej i dla małżonków/partnerów, zapewnianie dostępu do szkoleń, pomoc ze strony rodzin pomocowych, a także odpowiednią liczbę koordynatorów pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób i rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego, szkoleń i innych form wsparcia. - Liczba koordynatorów pieczy zastępczej.
4) Aktywizacja i integracja środowiska rodzin zastępczych – wydarzenia integracyjne, zajęcia promujące różne formy wspólnego spędzania czasu przez rodziców i dzieci, grupy wsparcia i grupy samopomocowe, inne wg potrzeb.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych wydarzeń w zakresie aktywizacji i integracji środowiska rodzin zastępczych.
5) Rozwój różnorodnych form wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych, pomoc prawną i psychologiczną, bon edukacyjny ze środków powiatu, wsparcie w zdobyciu zatrudnienia (np. szkolenia, staże i subsydiowane zatrudnienie finansowane ze środków Funduszu Pracy).	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, objętych procesem usamodzielniania. - Liczba miejsc w mieszkaniach treningowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
6) Utworzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewniającej wsparcie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagającym intensywnej terapii i rewalidacji.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba placówek typu specjalistyczno-terapeutycznego; - Liczba miejsc/dzieci korzystających ze wsparcia.
7) Intensyfikacja współpracy Samorządu Powiatu Słupskiego z samorządami gmin w powiecie w zakresie rozwoju systemu wspierania rodzin biologicznych doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, w tym w szczególności poprzez: <ul style="list-style-type: none"> o zapewnienie rodzicom i opiekunom prawnym możliwości zdobywania wiedzy i umiejętności rodzicielskich, np. w ramach „Szkoły dla rodziców i wychowawców”; o akcji i kampanii społecznych; 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin objętych w gminach wsparciem w formie „Szkoły dla rodziców i wychowawców” lub podobnymi zajęciami; poradnictwem specjalistycznym. - Liczba akcji/kampanii w zakresie wsparcia rodzin przeprowadzonych w gminach. - Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, liczba miejsc w tych placówkach.

<ul style="list-style-type: none"> ○ dostępu do poradnictwa specjalistycznego; ○ rozwoju sieci placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej, działających np. jako kluby, świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne; ○ wsparcie rodzin biologicznych w zakresie przeciwdziałania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin zagrożonych zabraniem dzieci do pieczy zastępczej, które objęto dodatkowym wsparciem. - Liczba dzieci, które z pieczy zastępczej powróciły do rodzin biologicznych.
<p>8) Podnoszenie kompetencji pracowników PCPR i jednostek działających w obszarze rodziny i pieczy zastępczej, np. poprzez szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, doradztwo, wsparcie psychologiczne, superwizję.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba pracowników jednostek powiatowych zajmujących się obszarem wsparcia rodzin i pieczy zastępczej, którzy wzięli udział w różnych formach wsparcia np. szkolenia, doradztwo, pomoc psychologiczna i superwizja.
<p>9) Inicjowanie i rozwój międzysektorowej współpracy na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w tym tworzenie koalicji instytucji i organizacji, wymiana doświadczeń, wypracowywanie wspólnych standardów i procedur oraz podnoszenie kompetencji kadr.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba spotkań. - Liczba uczestników (osób i instytucji).
<p>10) Rozwój i modernizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej, w tym wdrażanie rozwiązań deinstytucjonalizacyjnych oraz współpraca międzynarodowa na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba dzieci z obywatelstwem ukraińskim objętych pieczą zastępczą na terenie powiatu. - Liczba instytucji współpracujących (PL-UA).
<p>11) Realizacja zadań z zakresu instytucjonalnej pieczy zastępczej, w tym rozwijanie współpracy z konsulem oraz instytucjami i organizacjami rządowymi Ukrainy, a także udział jako partner w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w szczególności w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (Działanie FERS.04.16 Wsparcie systemu pieczy zastępczej), ukierunkowanych na deinstytucjonalizację pieczy zastępczej oraz dostosowanie form wsparcia do indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba dzieci z Ukrainy objętych wsparciem w ramach projektów systemowych (np. FERS). - Liczba indywidualnych planów wsparcia opracowanych dla dzieci z Ukrainy. - Liczba szkoleń / superwizji dla kadry pracującej z dziećmi cudzoziemskimi.

Okres realizacji:	2026-2030
Podmioty zaangażowane w Realizację Strategii:	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki organizacyjne Powiatu Słupskiego: PCPR, CADdD, placówki oświatowe, PPP; • Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura, Sąd Rejonowy, zespół kuratorskiej służby sądowej; • Jednostki organizacyjne gmin, w szczególności CUS/OPS-y i placówki wsparcia dziennego dla rodzin; • Podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe.
Powiązanie obszaru z programami powiatowymi	<p>Opisane wyżej cele i kierunki działań będą rozwijane i uszczegóławiane w formie trzyletnich Programów rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Słupskim. Ostatni obowiązujący program został przyjęty uchwałą Rady Powiatu na lata 2024-2026.</p> <p>Odpowiednie odniesienia mogą się również znaleźć w rocznych programach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>

Obszar 2. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami

Cel strategiczny 2. Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie warunków rozwoju i aktywności osób z niepełnosprawnościami.
2. Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin do kompleksowych usług społecznych.
3. Podejmowanie działań zmierzających do lepszego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym osób z niepełnosprawnościami.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

- Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.
- Poprawa jakości i standardów życia osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój usług społecznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
- Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji specjalistycznej, placówek oświatowych oraz usług wsparcia.
- Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.
- Rozszerzenie ofert placówek specjalistycznych dla niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i osób zagrożonych niepełnosprawnością.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji działań:
1) Kreowanie odpowiednich warunków w zakresie profilaktyki, wczesnej diagnozy i łagodzenia skutków niepełnosprawności w tym poprzez działania informacyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej, zwiększanie dostępności opieki medycznej i rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnościami.	- Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie profilaktyki, wczesniej diagnozy i łagodzenia skutków niepełnosprawności.
2) Integracja osób z niepełnosprawnościami, ich opiekunów i rodzin ze środowiskiem lokalnym poprzez wydarzenia o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym itp.	- Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i in.
3) Działania na rzecz aktywnej integracji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, w tym m.in. organizacja spotkań z doradcą zawodowym i pośrednikiem pracy, pracodawcami, specjalistami a także zapewnianie dostępności komunikacyjnej	- Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem.

tych działań, poprzez jasny i zrozumiały dla wszystkich sposób przekazywania informacji.	
4) Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnością.	- Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem.
5) Organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, zwiększających szanse na zatrudnienie.	- Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem.
6) Wspieranie funkcjonowania w powiecie placówek działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi, w szczególności warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowy dom samopomocy, dom pomocy społecznej.	- Liczba nowoutworzonych i funkcjonujących w powiecie miejsc wsparcia dziennego i całodobowego; - Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem w ramach tych placówek.
7) Organizowanie oraz udzielanie wsparcia dla różnych form mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego dla osób z niepełnosprawnościami.	- Liczba mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób z niepełnosprawnościami. - Liczba miejsc w tych mieszkaniach.
8) Dofinansowywanie do likwidacji barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnościami, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych, a także usług rehabilitacyjnych i turnusów rehabilitacyjnych.	- Liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z dofinansowania (z podziałem na rodzaje działań).
9) Współpraca Samorządu Powiatu z gminami w zakresie rozwoju lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w postaci m.in. szkoleń dla opiekunów, usług asystenckich, tworzenia miejsc opieki wytchnieniowej.	- Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem asystenckim. - Liczba rodzin korzystających ze szkoleń dla opiekunów, opieki wytchnieniowej.
10) Podnoszenie kompetencji pracowników PCPR, PUP, szkół ponadpodstawowych, PPP, innych jednostek i organizacji działających w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, np. poprzez szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, doradztwo, wsparcie psychologiczne, organizowane na poziomie poszczególnych jednostek.	- Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w szkoleniach, warsztatach, wizytach studyjnych i innych formach podnoszenia kompetencji.

<p>11) Likwidacja istniejących barier architektonicznych i transportowych oraz przystosowanie funkcjonowania instytucji użyteczności publicznej do potrzeb i ograniczeń osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności poprzez np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę miejsc parkingowych, podjazdów, przejść dla pieszych; - zaopatrzenie budynków w oznakowanie i urządzenia ułatwiające poruszanie się, - zapewnienie odpowiedniej obsady stanowisk przez pracowników posługujących się językiem migowym, - dostosowanie stron internetowych instytucji publicznych do aktualnych standardów w zakresie dostępności. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne i komunikacyjne. - Liczba instytucji publicznych, które wprowadziły w swoich działaniach rozwiązania ułatwiające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.
<p>Okres realizacji:</p>	<p>2026-2030</p>
<p>Podmioty zaangażowane w Realizację Strategii:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki organizacyjne Powiatu Słupskiego: Starostwo Powiatowe w Słupsku, PUP, PCPR, placówki oświatowe, PPP i inne; • Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Słupsku; • Podmioty lecznicze. • Jednostki organizacyjne gmin: CUS/OPS-y, ośrodki wsparcia typu dziennego, ŚDS; • Podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorcy, w szczególności prowadzący placówki oferujące pomoc i wsparcie osobom niepełnosprawnym (takie jak CIS, WTZ, DPS).
<p>Powiązanie obszaru z programami powiatowymi</p>	<p>Założenia obszaru 2 Strategii będą doprecyzowane w pięcioletnim Programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2026-2030. Wymieniony program powinien być zgodny z założeniami Strategii, wskazując bardziej konkretne czynności i rozwiązania na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, a także określając podmioty realizujące te działania.</p> <p>Odpowiednie odniesienia powinny się również znaleźć w rocznych programach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>

Obszar 3. Aktywna polityka senioralna

Cel strategiczny 3. Kreowanie efektywnej polityki senioralnej w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom starszym dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, w tym do różnych form opieki i wsparcia.
2. Tworzenie warunków sprzyjających wszechstronnej aktywności i integracji osób starszych.
3. Zwiększenie zaangażowania społecznego i partycypacji osób starszych w życiu publicznym.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

- Wzrost liczby oraz odsetka osób starszych korzystających z różnych form opieki i wsparcia.
- Wzrost aktywności społecznej osób starszych.
- Zwiększenie udziału osób starszych w życiu publicznym.
- Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród osób starszych.
- Poprawa dostępności różnych form wsparcia dla osób starszych i ich rodzin.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa seniorów.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji działań:
1) Organizacja i wspieranie wydarzeń o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i turystyczno-rekreacyjnym dla osób starszych, a także zapewnianie ich dostępności komunikacyjnej.	- Liczba zorganizowanych wydarzeń dla osób starszych.
2) Rozwój sieci placówek udzielających pomocy osobom starszym w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, sprawujących opiekę nad uczestnikami, stymulujących ich intelektualną, psychiczną i fizyczną sprawność, w tym dziennych domów pomocy, klubów seniora.	- Liczba działających na terenie powiatu placówek zapewniających wsparcie osobom starszym / liczba uczestników.
3) Działania na rzecz zwiększania zakresu i dostępności wsparcia psychologicznego oraz usług medycznych dedykowanych osobom starszym, m.in. poradnia geriatryczna, rehabilitacja medyczna dla seniorów.	- Liczba poradni geriatrycznych na terenie powiatu. - Liczba poradni rehabilitacyjnych dla osób starszych.

<p>4) Współpraca w zakresie upowszechniania na poziomie gmin usług opiekuńczych, asystenckich dla osób starszych, usługi transportowej „door to door” (np. taksówka dla seniora), pomocy sąsiedzkiej, usług „złotej rączki”, wolontariatu wewnątrz- i międzypokoleniowego oraz grup samopomocowych dla seniorów i ich rodzin – w celu jak najdłuższego utrzymania osób o ograniczonej sprawności w środowisku zamieszkania.</p>	<p>- Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi i asystenckimi w gminach. - Liczba osób starszych objętych innymi formami wsparcia.</p>
<p>5) Wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nad niesamodzielnymi osobami starszymi w postaci m.in. tworzenia miejsc opieki wytchnieniowej, organizowania szkoleń dla opiekunów, poradnictwa, grup wsparcia.</p>	<p>- Liczba rodzin/opiekunów osób starszych korzystających z opieki wytchnieniowej, szkoleń, poradnictwa.</p>
<p>6) Wspieranie działań na rzecz włączenia cyfrowego osób starszych, w tym szkoleń i innych rozwiązań służących zwiększeniu kompetencji seniorów w bezpiecznym posługiwaniu się nowoczesnymi technologiami.</p>	<p>- Liczba inicjatyw na rzecz włączenia cyfrowego osób starszych.</p>
<p>Okres realizacji:</p>	<p>2026-2030</p>
<p>Podmioty zaangażowane w Realizację Strategii:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki organizacyjne Powiatu Słupskiego: PCPR; • Rada Seniorów Powiatu Słupskiego; • Podmioty lecznicze; • Jednostki organizacyjne gmin: CUS/OPS-y, ośrodki wsparcia typu dziennego, kluby seniora; • Organizacje pozarządowe, inne podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorcy.
<p>Powiązanie obszaru z programami powiatowymi</p>	<p>Obszar 3 Strategii tworzy zręby lokalnej polityki senioralnej, podkreślając istotną rolę samorządu Powiatu Słupskiego w tworzeniu, we współpracy z samorządami gmin i podmiotami ekonomii społecznej, warunków aktywizacji osób starszych oraz zapewnienia opieki osobom starszym wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Powiat nie dysponuje programem określającym założenia polityki senioralnej.</p> <p>Odpowiednie odniesienia powinny się również znaleźć w rocznych programach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>

Obszar 4. Wysokie kompetencje mieszkańców na rynku pracy

Cel strategiczny 4. Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej.

Cele operacyjne:

1. Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców, adekwatnych do potrzeb rynku pracy.
2. Wzrost znaczenia ekonomii społecznej w sferze aktywizacji zawodowej osób zagrożonych marginalizacją.
3. Kreowanie warunków sprzyjających większej dostępności rynku pracy dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

- Zmniejszenie poziomu bezrobocia w powiecie, w tym wśród grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy.
- Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.
- Zwiększenie aktywności i mobilności zawodowej mieszkańców.
- Zmniejszenie skali zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, związanym z brakiem pracy.
- Rozwój przedsiębiorczości, w tym w obszarze ekonomii społecznej.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji działań:
1) Realizacja form pomocy przewidzianych w ustawie m.in. poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, organizacja szkoleń, kursów zawodowych, staży oraz praktyk u lokalnych pracodawców, zwłaszcza dla osób nie posiadających doświadczenia zawodowego.	- Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które skorzystały z usług i instrumentów oferowanych przez PUP (z podziałem na rodzaje wsparcia). - Liczba osób bezrobotnych, które podjęły zatrudnienie, w tym subsydiowane i niesubsydiowane.
2) Organizacja targów, giełd pracy oraz bezpośrednich spotkań z pracodawcami służących wsparciu osób poszukujących zatrudnienia.	- Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które skorzystały z usług i instrumentów oferowanych przez PUP (z podziałem na rodzaje wsparcia).
3) Zapewnienie dostępu do usług animacji, doradztwa, szkoleń dla osób oraz podmiotów rozpoczynających lub prowadzących działalność w sektorze ekonomii społecznej.	- Liczba mieszkańców powiatu oraz podmiotów mających siedzibę w powiecie, objętych wsparciem w

	zakresie tworzenia i/lub rozwoju ekonomii społecznej.
4) Wsparcie finansowe dla osób zakładających jednoosobową działalność gospodarczą, spółdzielnię socjalną, przedsiębiorstwo społeczne, a także dla istniejących firm i podmiotów ekonomii społecznej tworzących nowe miejsca pracy, w szczególności dedykowane osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.	- Liczba osób fizycznych, które otrzymały wsparcie finansowe na utworzenie jednoosobowej działalności gospodarczej. - Liczba podmiotów ekonomii społecznej, które otrzymały wsparcie finansowe w postaci refundacji składek na ubezpieczenia społeczne pracowników.
5) Programy, realizowane w ramach obowiązujących instrumentów i środków finansowych, zwiększające szanse osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, uwzględniające m.in. tworzenie miejsc pracy w warunkach chronionych oraz zatrudnienie trenerów pracy.	- Liczba osób z niepełnosprawnością, które otrzymały wsparcie.
6) Wypracowanie skutecznej ścieżki docierania do osób biernych zawodowo (niezarejestrowanych w urzędzie pracy) i ich motywowania do rejestracji w PUP, w celu skorzystania z różnych usług i instrumentów wsparcia służących przygotowaniu do podjęcia pracy.	- Liczba osób, które zarejestrowały się w PUP po raz pierwszy.
7) Wzmocnienie współpracy Powiatu z Gminami w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i biernych zawodowo oraz wsparcia pracodawców, w tym poprzez wdrażanie nowych form kooperacji, wymianę informacji o planowanych kierunkach, planowanych inwestycjach.	- Liczba wspólnych przedsięwzięć w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
8) Wzmocnienie współpracy Urzędu Pracy ze szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi mającej na celu ułatwienie młodzieży szkolnej dostęp do wsparcia w poznawaniu rynku pracy i wyborze kierunku rozwoju edukacyjnego i kariery zawodowej.	- Liczba wydarzeń o charakterze informacyjno-konsultacyjnym, w tym porad grupowych, informacji grupowych i indywidualnych

<p>9) Diagnoza rynku pracy i zasobów ludzkich w powiecie słupeckim – regularne badania sytuacji na rynku pracy; problemów, barier i potrzeb osób bezrobotnych i biernych zawodowo; prognozowanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych; analiza zapotrzebowania pracodawców itp.</p>	<p>- Liczba opracowań, raportów i analiz.</p>
<p>Okres realizacji:</p>	<p>2026-2030</p>
<p>Podmioty zaangażowane w Realizację Strategii:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki organizacyjne Powiatu Słupeckiego: PUP, PCPR. • Jednostki organizacyjne gmin: CUS/OPS-y; • Centra Integracji Społecznej; • Ochotniczy Hufiec Pracy w Słupsku, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, przedsiębiorcy i ich organizacje branżowe; • Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Słupsku, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe; • Lokalne Grupy Działania i Lokalne Grupy Rybackie.
<p>Powiązanie obszaru z programami powiatowymi</p>	<p>Głównym odpowiedzialnym za realizację i koordynację ww. działań będzie Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku. Urząd wykonuje swoje zadania we współpracy z PCPR (koordynator całej Strategii), gminami, placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w Słupsku, instytucjami szkoleniowymi, agencjami zatrudnienia, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w obszarze rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu.</p> <p>Odpowiednie odniesienia mogą się znaleźć w rocznych programach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>

Obszar 5. Rozwój systemu wsparcia osób i rodzin w kryzysie

Cel strategiczny 5. Zwiększenie dostępu do kompleksowych usług społecznych dla osób i rodzin doświadczających kryzysów.

Cele operacyjne:

1. Poprawa dostępu osób uzależnionych i współuzależnionych do wsparcia w poradzeniu sobie z problemem.
2. Zwiększanie wsparcia i ochrony osób zagrożonych i dotkniętych problemem przemocy domowej oraz wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.
3. Zwiększenie dostępności wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.
4. Zwiększenie świadomości w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w społeczeństwie.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz uzależnień.
- Zmniejszenie ilości przestępstw popełnianych pod wpływem substancji psychoaktywnych.
- Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym osób w kryzysie zdrowia psychicznego.
- Podniesienie świadomości nt. przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w społeczeństwie.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji działań:
1) Realizacja kampanii i akcji społecznych służących podnoszeniu świadomości mieszkańców oraz kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych, w szczególności w zakresie profilaktyki uzależnień oraz przemocy.	- Liczba zrealizowanych kampanii i/lub akcji społecznych.
2) Realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących szerokiego spektrum uzależnień (np. różne substancje psychoaktywne, cyberuzależnienia), przemocy domowej, zachowań agresywnych oraz bezpieczeństwa publicznego.	- Liczba zrealizowanych programów edukacyjno-profilaktycznych.
3) Zwiększanie dostępności specjalistów i terapii dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych od substancji psychoaktywnych, dotkniętych uzależnieniami behawioralnymi, a także programów wspierających dalsze zdrowienie oraz	- Liczba osób uzależnionych oraz współuzależnionych objętych wsparciem.

programów redukcji szkód, w tym psychologów, psychiatrów, terapeutów uzależnień.	
4) Utworzenie domu dla rodzica z dzieckiem/dziećmi i kobiet w ciąży, przeznaczonej dla 5 osób, zapewniającej tymczasowe schronienie, bezpieczeństwo oraz wsparcie kobietom oraz mężczyznom w trudnej sytuacji życiowej, poprzez pomoc mieszkaniową, opiekę, wsparcie psychologiczne, socjalne i prawne, a także pomoc w usamodzielnieniu i przygotowaniu do samodzielnego życia z dziećmi.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba utworzonych placówek. - Liczba osób otrzymujących wsparcie.
5) Tworzenie i prowadzenie mieszkań treningowych i wspomaganych z dostępem do usług społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba funkcjonujących mieszkań treningowych i wspomaganych. - Liczba osób korzystających z usług społecznych w ramach mieszkań treningowych i wspomaganych.
6) Utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej, udzielającego natychmiastowej, specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, poprzez m.in. wsparcie psychologiczne, socjalne i prawne, a w razie potrzeby także tymczasowe schronienie, w celu przywrócenia równowagi psychicznej i zdolności do samodzielnego funkcjonowania.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba utworzonych Punktów Interwencji Kryzysowej. - Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach Punktu.
7) Wspieranie funkcjonowania grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dorosłych dzieci alkoholików.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba działających grup wsparcia i grup samopomocowych.
8) Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego, skierowanych do osób dorosłych (w tym seniorów), a także dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych programów informacyjno-edukacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego.
9) Zapewnienie dostępu osób w kryzysie zdrowia psychicznego i ich rodzin do różnych form pomocy, w tym psychiatrycznej (psychiatra dziecięcy), psychologicznej i terapeutycznej, a także wsparcia bytowego i mieszkaniowego.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które otrzymały wsparcie.

<p>10) Działania umożliwiające ochronę osób doznających przemocy przed dalszym krzywdzeniem poprzez szybką i skuteczną interwencję, odizolowanie oraz opracowanie i wdrażanie planu pomocy dostosowanego do potrzeb, zasobów i deficytów osób/rodzin objętych wsparciem.</p>	<p>- Liczba osób doznających przemocy domowej, które otrzymały wsparcie.</p>
<p>11) Stworzenie osobom doznającym przemocy domowej możliwości w organizowaniu grup wsparcia oraz grup samopomocowych mających na celu wzajemne wsparcie emocjonalne, dzielenie się doświadczeniem, jak sobie radzić z trudnościami.</p>	<p>- Liczba działających grup wsparcia/ grup samopomocowych dla osób doznających przemocy.</p>
<p>12) Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.</p>	<p>- Liczba osób biorących udział w programach dla osób stosujących przemoc domową.</p>
<p>13) Integracja cudzoziemców z wykorzystaniem indywidualnych programów integracji w obszarach edukacji językowej, funkcjonowania zawodowego oraz funkcjonowania społecznego. Obejmowanie cudzoziemców wsparciem zarówno w postaci świadczeń materialnych, jak i niematerialnych, takich jak np. poradnictwo, pomoc w zapewnieniu mieszkania, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, nauka języka polskiego, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb.</p>	<p>- Liczba cudzoziemców objętych indywidualnymi programami integracji.</p>
<p>Okres realizacji:</p>	<p>2026-2030</p>
<p>Podmioty zaangażowane w Realizację Strategii:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki organizacyjne Powiatu Słupsku: Starostwo Powiatowe w Słupsku, PCPR, placówki oświatowe; • Komenda Miejska Policji w Słupsku, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna; • Jednostki organizacyjne gmin, w szczególności urzędy gmin/urzędy miejskie, GKRPA, CUS/OPS-y, placówki oświatowe; • Podmioty lecznicze, w szczególności zajmujące się terapią uzależnień i współuzależnienia; • Podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe.

Powiązanie obszaru z programami powiatowymi

Obszar 5 Strategii znajduje rozwinięcie i uszczegółowienie w postaci programów powiatowych:

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030;
- Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w Powiecie Słupskim;
- Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2026 i kolejne programy w tym zakresie;
- Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Słupska i Powiatu Słupskiego na lata 2025–2030.

Kolejno przyjmowane programy z okresem obowiązywania wpisującym się w lata ważności niniejszej Strategii powinni być z nią zgodne, stanowiąc przede wszystkim doprecyzowanie aspektów wdrożeniowych (np. harmonogram, podmioty przypisane do realizacji poszczególnych działań).

Odpowiednie odniesienia mogą się również znaleźć w rocznych programach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

7. Zarządzanie realizacją strategii

7.1. Podstawowe założenia organizacyjne

Specyfika zarządzania realizacją powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z charakteru tego dokumentu oraz regulacji prawnych określających ramy jej wdrażania. Opracowanie i realizacja PSRPS jest zadaniem obowiązkowym powiatu, co wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ponadto art. 112 ust. 9 ustawy desygnuje powiatowe centrum pomocy rodzinie jako podmiot koordynujący realizację strategii.

Kluczową rolę w planowaniu oraz podejmowaniu decyzji strategicznych będą odgrywały władze samorządu – Zarząd oraz Rada Powiatu w Słupsku. Natomiast zadania praktyczne będą domeną jednostek organizacyjnych: starostwa powiatowego, PCPR, PUP, placówek oświatowych i innych. Skuteczne wdrażanie Strategii powinno być wspierane poprzez współpracę z gminami wchodzącymi w skład powiatu, Samorządem Województwa Pomorskiego, administracją rządową, w tym z Wojewodą Pomorskim i podlegającym mu urzędem, instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy prowadzonymi przez podmioty niepubliczne, podmiotami leczniczymi, sektorem ekonomii społecznej i przedsiębiorcami, a także – a może przede wszystkim – z mieszkańcami powiatu.

7.2. Monitoring strategii

Monitoring to proces gromadzenia oraz analizowania informacji ilościowych i jakościowych w celu odpowiedzi na pytania: „Co, kiedy i jak zostało zrobione?”. Pozwala uchwycić różnice pomiędzy założeniami planu strategicznego a ich faktycznym wykonaniem.

Monitoring skupia się na dwóch zasadniczych obszarach: rzeczowym (merytorycznym) – dotyczy postępu w realizacji zaplanowanych działań pod względem terminowości wykonania oraz osiągniętych efektów oraz finansowym – obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację poszczególnych działań/projektów, zwłaszcza pod kątem efektywności wydatków.

Monitoring jest podstawą dla sprawozdawczości (raportowania), zarządzania zmianą oraz ewaluacji. Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania są analizowane, a następnie opracowywane w formie sprawozdań na potrzeby wewnętrzne oraz raportów prezentowanych opinii publicznej. Wypracowane wnioski i rekomendacje wspomagają proces decyzyjny oraz zarządzanie informacjami, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostaną zidentyfikowane odchylenia od pierwotnych założeń.

Monitoring wdrażania Strategii będzie prowadzony corocznie. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Realizacja działań będzie przedstawiana w sprawozdaniach PCPR w Słupsku, przedkładanych corocznie Radzie Powiatu.

Przedmiotem monitoringu będą wskaźniki sformułowane w ramach każdego z obszarów, oparte na obiektywnych dowodach obrazujących stan założonych działań oraz osiągniętych celów i rezultatów. Wskaźniki realizacji PSRPS odnoszą się do kierunków niezbędnych działań. Zgodnie z metodyką przyjętą dla Strategii, wskaźniki działań koncentrują się na wynikach, tzn. rezultatach

podejmowanych działań w odniesieniu do grup docelowych. Natomiast w mniejszym stopniu monitoring strategii będzie dotyczył ponoszonych nakładów oraz produktów wytworzonych podczas realizacji działań. Zakłada się bowiem, iż ocena jakości i efektywności „rutynowych” zadań oraz projektów powinna być raczej domeną podmiotów je realizujących oraz programów, w ramach których uzyskały finansowanie. Katalog wskaźników monitorowania Strategii ma charakter otwarty.

7.3. Aktualizacja strategii

Strategia jest wieloletnim dokumentem planistycznym, w związku z czym należy wziąć pod uwagę, że w wyniku zmian społeczno-ekonomicznych i prawnych, niektóre jej zapisy mogą stać się nieaktualne jeszcze przed końcem okresu jej obowiązywania. W takiej sytuacji należy podjąć decyzję o jej aktualizacji bądź o opracowaniu nowego dokumentu, uwzględniającego nowe uwarunkowania prawne, programowe, społeczne czy ekonomiczne.

Aktualizacja dokumentu, przeprowadzana w trybie, w jakim uchwalona została Strategia, będzie konieczna tylko w przypadku, gdy zmianie ulegną obszary i cele strategiczne dokumentu. W pozostałych przypadkach decyzja o aktualizacji zostanie podjęta przez koordynatora wdrażania Strategii. Aktualizacji Strategii nie wymagają natomiast zmiany w katalogu działań służących realizacji celów, ponieważ z założenia jest to katalog otwarty, wykorzystywany w zależności od aktualnych potrzeb oraz umożliwiający realizację innych przedsięwzięć, niż w nim wymienione, o ile wpisują się w cele Strategii. Nie wymagają jej także zmiany i modyfikacje wskaźników, służących monitoringowi działań. Jeżeli w procesie wdrażania Strategii zostanie zidentyfikowana potrzeba rozszerzenia zakresu lub przeformułowania wybranych wskaźników, możliwe jest wprowadzenie zmian bez konieczności aktualizacji dokumentu – o ile zmiany te będą służyły lepszemu rozpoznaniu sytuacji społecznej oraz efektów wdrażania Strategii.

7.4. Ramy finansowe

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii wymaga odpowiednich zasobów finansowych, bowiem każde przedsięwzięcie generuje określone koszty. Ramy finansowe realizacji SRPS są wyznaczone przede wszystkim przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ustawę z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Podstawowym instrumentem prowadzonej samodzielnie przez Powiat Słupski gospodarki finansowej jest jej budżet, stanowiący roczny plan finansowy składający się z dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Budżet pozwala zaplanować to, w jaki sposób zostaną rozdysponowane ograniczone środki pieniężne.

W świetle art. 4 Ustawy o samorządzie powiatowym do zadań własnych powiatu należy zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty o charakterze ponadgminnym, w tym m.in. w sprawach przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, polityki senioralnej, edukacji publicznej. Zadania te wykonywane są przez jednostki organizacyjne powiatu jako ich zadania statutowe,

stanowiąc jednocześnie urzeczywistnienie założeń Strategii, w takim zakresie, w jakim zostało to zaplanowane. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Powiatu, gmin oraz Województwa Pomorskiego, a także inne jednostki – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień.

Istotnym źródłem finansowania działań przewidzianych w Strategii będzie budżet państwa. Chodzi tu zarówno o transfery w postaci subwencji ogólnej jak i dotacji celowych, z których niektóre trzeba pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw, takie jak np. Program Osłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”. Ponadto od 2019 roku jednym ze źródeł finansowania działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest Fundusz Solidarnościowy. W jego ramach są realizowane programy takie jak „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa” oraz „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

Istotne źródło finansowania stanowią także środki z Funduszy Europejskich w perspektywie 2021-2027, które wykorzystywane będą na szczeblu krajowym i regionalnym do końca 2029 r., w tym szczególności w obszarze włączenia społecznego, rynku pracy, zdrowia czy edukacji. Na ten moment niewiele jeszcze wiadomo o nowym okresie programowania środków unijnych w latach 2028-2034.

Z uwagi na to, że SRPS zakłada aktywny udział społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, a także partnerstwa służące efektywniejszej realizacji polityki społecznej, ważnym źródłem finansowania będą dotacje i granty dostępne dla trzeciego sektora. Wśród nich są programy rządowe i ministerialne (np. Aktywni+), a także programy Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, takie jak np. Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO oraz Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych planowanych kierunków działań nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe, szczególnie ze względu na szeroki zakres tematyczny dokumentu, długi okres jego obowiązywania oraz konkursowy charakter większości programów pomocowych, który z punktu widzenia podmiotów realizujących przekłada się na incydentalność wsparcia. Adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania rocznego i aktualizacji budżetu powiatu (w tym planów finansowych jednostek), a także opracowywania programów i projektów uszczegółwiających założenia Strategii.

8. Usługi społeczne oraz zadania publiczne zlecane podmiotom ekonomii społecznej

W świetle uwarunkowań ustawowych strategia powinna określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Usługi wskazane w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych zawierają się w następujących obszarach: 1) polityki prorodzinnej, 2) wspierania rodziny, 3) systemu pieczy zastępczej, 4) pomocy społecznej, 5) promocji i ochrony zdrowia, 6) wspierania osób niepełnosprawnych, 7) edukacji publicznej, 8) przeciwdziałania bezrobociu, 9) kultury, 10) kultury fizycznej i turystyki, 11) pobudzania aktywności obywatelskiej, 12) mieszkalnictwa, 13) ochrony środowiska, 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w sferze zadań publicznych wymienia między innymi zadania w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej; udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa; działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. W związku z uchwaleniem ustawy o ekonomii społecznej dodane zostało również zadanie w zakresie działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Usługi społeczne i zadania publiczne, zlecane w trybie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie przez Powiat Słupski mieszczą się w obszarach priorytetowych wskazanych w rocznych programach współpracy. Szczegółowy ich wykaz zawarto w rozdziale 4 Strategii. Z punktu widzenia usług społecznych określonych w ustawie o CUS w kontekście niniejszego dokumentu istotne jest wskazanie, że w ramach zadań z pomocy społecznej i wspierania osób niepełnosprawnych zlecane jest prowadzenie Domu Pomocy Społecznej oraz Warsztatu Terapii Zajęciowej.

Podsumowanie

Jak już zasygnalizowano we wstępie, powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi główne narzędzie planistyczne polityki społecznej prowadzonej na terenie powiatu. Nadrzędnym celem tych działań jest kreowanie lokalnych warunków, umożliwiających mieszkańcom prowadzenie bardziej satysfakcjonującego i produktywnego życia w różnych sferach, w szczególności rodzinnej, społecznej i zawodowej.

Zaplanowane w ramach niniejszej Strategii cele i kierunki działań uporządkowane zostały w formie obszarów strategicznych, odpowiadających na zdiagnozowane problemy i potrzeby społeczne, uwzględniając przy tym zasoby własne powiatu (instytucjonalne, kadrowe, społeczne) oraz zewnętrzne szanse i zagrożenia, które mogą wpłynąć na realizację Strategii. Są ponadto adekwatne do zakresu zadań i kompetencji Powiatu Słupskiego, określonych ustawami ustrojowymi tworzącymi samorząd terytorialny w Polsce oraz przepisami prawa regulującymi sferę polityki społecznej.

Strategia stanowi kierunkową wytyczną dla lokalnych władz, instytucji oraz organizacji odpowiedzialnych za szeroko rozumiany lokalny system pomocy i wsparcia. Z uwagi jednak na to, że sytuacja społeczno-ekonomiczna powiatu jest dynamiczna i zależna od wielu czynników, należy dostosowywać założenia Strategii do uwarunkowań. Istotne znaczenie będzie miało śledzenie zmian prawa, przede wszystkim w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy, wspierania rodzin oraz osób z niepełnosprawnościami, może to bowiem uzasadnić konieczność nowelizacji części założeń Strategii. Ponadto trzeba będzie uwzględniać dynamikę problemów społecznych – ich skalę i natężenie, pojawianie się nowych ryzyk socjalnych, a także ważne, niezaspokojone potrzeby ludności.

Spis tabel

Tabela 1. Ludność powiatu słupskiego według gmin w latach 2020-2024	13
Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji dla powiatu słupskiego w latach 2020-2024	14
Tabela 3. Wybrane dane i wskaźniki demograficzne dla powiatu słupskiego w latach 2020-2024	15
Tabela 4. Wybrane dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w powiecie słupskim w latach 2020-2024.....	17
Tabela 5. Powody korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu słupskiego w latach 2022-2024.....	20
Tabela 6. Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie słupskim w latach 2022-2024.....	37
Tabela 7. Osoby korzystające z dofinansowania ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w latach 2020-2024	42
Tabela 8. Wybrane kategorie osób bezrobotnych w powiecie słupskim w latach 2020-2024.....	46

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludności powiatu słupskiego według ekonomicznych grup wieku w latach 2020-2024 (w %)	16
Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie słupskim na tle Polski i województwa pomorskiego w latach 2020-2024.....	18
Wykres 3. Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez gminy w powiecie słupskim w latach 2022-2024	19
Wykres 4. Asystenci rodziny i rodziny objęte wsparciem w powiecie słupskim w latach 2022-2024	36
Wykres 5. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu słupskiego w wieku powyżej 16 roku życia w latach 2020-2024	41
Wykres 6. Osoby korzystające z usług opiekuńczych oraz pobytu w DPS w powiecie słupskim w latach 2022-2024.....	44
Wykres 7. Odsetek bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w powiecie słupskim i w poszczególnych gminach w 2024 roku (w %)	45
Wykres 8. Niebieskie Karty i rodziny nimi objęte w powiecie słupskim w latach 2022-2024	50

UZASADNIENIE
do projektu uchwały Rady Powiatu Słupskiego
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Słupskiego na lata 2026 – 2030

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Poprzednia Strategia obowiązywała do roku 2025. Zarządzeniem nr 82/2025 z dnia 27 listopada 2025 r. Starosta Słupski powołał zespół do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2026 – 2030. Powołany zespół zgodnie z powierzonymi zadaniami opracował projekt strategii, który przedłożono pod obrady Zarządu Powiatu Słupskiego. Strategia jest dokumentem wieloletnim, na podstawie którego w perspektywie najbliższych pięciu lat budowana będzie polityka społeczna. W świetle powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Słupsk, 12.02.2026

Starosta Słupski

Paweł Lisowski